İSTANBULUM

11

Bir Semti Kendince Yazmak
Ataköy

Enver Aysever

AVRUPA KÜLTÜR BAŞKENTİ

heyamola yayınları

ATAKÖY: BİR SEMTİ KENDİNCE YAZMAK

Enver Aysever

Heyamola Yayınları - 2009

Enver Aysever

1971 İstanbul doğumlu. Mimar Sinan Üniversitesi Sosyoloji Bölümü mezunu. Uzun yıllar Tiyatro Çisenti'nin Sanat Yönetmenliği'ni yaptı. "Durdurulmuş Zamanın Fotoğrafı", "Renkler ve Günce", "Yağmurla Gelen Yüzler", "Yabancı'da Camus", "Açık Evlilik", "Dilekçe", "Frankie and Johnny", "Bir İstanbul Masalı", "Şimdi Yaşa Sonra Öde", Attila İlhan şiirlerinden oyunlaştırdığı "Ne Kadınlar Sevdim" sahneye koyduğu oyunlardan bazıları. "Bebişler Karnavalı", "Renkler Cumhuriyeti", "Beyaz Dişler Ülkesi", "Güneşi Güldüren Soytarı", "Kakaolu Olsun", "Yaşamak Güzel Arkadaşım" adlı çocuk oyunlarını yazdı, yönetti. Bu oyunları "Çocuk Oyunları 1" adlı bir kitapta topladı.

TV8'de "Lacivert", NTV Radyo'da "Kurşun Kalem" adlı edebiyat programlarını hazırlayıp sundu.

Finansal Forum gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. Varlık, Gösteri, İnsancıl, Cumhuriyet gibi gazete ve dergilerde makale, deneme, araştırma yazıları yayınladı. Halen Doğuş Üniversitesi Kültür Sanat Yönetmenliği'ni yürütmekte, aynı üniversitede yazarlık atölyesi çalışmalarını sürdürmektedir. "Televizyon Gazeteciliği", "Sahne Sanatları" derslerini de veren yazar, Remzi Kitap Gazetesi'nin Genel Yayın Yönetmenliği'ni sürdürmektedir.

Uzun süre TV8 "Haber Aktif programının içinde "Yazın Aktif" köşesinin sürekli konuğu olarak yorum ve eleştiriler yapan yazarın; "Geç Kalmış Romantik" adlı öykü, "Bir An Bin Parça" adlı roman, "Nasıl Yazar Olunur", "Yaralısın Türkiye", "Ayrıntıdaki Şeytan" adlı deneme kitapları bulunmaktadır.

Skytürk televizyonunda "Aykırı Sorular", "Sokağın Sesi", "Siyasal Analiz", "Ayrıntılar" adlı tartışma programlarını hazırlayıp, sunan yazar, 2007 Yunus Nadi Roman Ödülü sahibidir. Cumhuriyet gazetesi pazar ekinde Lacivert adlı köşesinin ardından Akşam gazetesinde söyleşiler gerçekleştirmiş, halen BirGün gazetesindeki köşesinde yazılarına devam etmektedir.

Evli ve Nisan adında bir çocuk babasıdır.

Ataköy'ü Yazmak ve Çalıntı Kitap Üstüne Düşünceler

Bir yazarın yaşadığı kent üstüne düşünmesi/yazması kaçınılmazdır. Kişinin en iyi bildiği yeri, en güzel biçimde anlattığını, dahası kimi yazarların yaşadığı kentlerle anıldığını unutmamak gerekir. Ben de İstanbul'da doğdum ve acılarımı, mutluluklarımı, dostluklarımı, aşklarımı, başarılarımı, yenilgilerimi burada yaşadım. Tuhaf bir duygudur İstanbul'da yaşamak. Kimi zaman kendinizi tam bir parçası gibi hissedersiniz bu koca kentin, çoğu zamansa içinizde büyüyen yabancılıkla dolanırsınız sokaklarında. Türlü gerekçeleri vardır elbet...

Geçende Melisa Gürpınar'ın "Dul Evinde İnce Saz" adlı anı/deneme kitabını okurken düşündüm. Ömrünü İstanbul'da geçirmiş bir yazarın, üstelik bir genç kız olarak yetiştiği bu kentle arasındaki ilişki nasıl gelişmiş ve nasıl koyu bir sancıya dönmüş? Kitabın sayfalarına sinen özlem, hastalıklı ruh halinden kaynaklı değildi. Ötesi, bir kent kültürü üzerinden, değişen dünyada yer bulamayan incelikli bir kadının sözleriydi okuduğum...

Gürpınar, İstanbulluların apartman yaşamına geçiş sürecini anlatırken, ilk yapılan binalarda mutfakların en küçük, kuytu, karanlık yere konduğundan söz açıyor. Mimarların, mutfağın havadar, serin olması gerekliliğini unuttuklarından söz ediyor sonra. Mutfağın bir tür hücre, tutsak yaşantı alanı halini aldığını söylüyor. Kadının, ömrünün büyük kısmını mutfakta geçiren bu varlığın, neredeyse yaşam bağlarının koparılmasıdır bu. Belki de kadına biçilen acımasız rolün somut ve hüzünlü göstergesidir. Değişen İstanbul yaşantısında varlıklı, geniş aile yaşamından, daha modern bir biçime doğru giderken, İstanbullular, demek yeni rollerini, iş bölümünü de böyle edinmişler. Acıklı bir yanı var elbet mutfak karanlığının…..

Gürpınar aynı kitapta hepimizin bildiği, belleğe kazıdığı kabul günlerinden de söz ediyor. Okurken çocukluğuma şöyle bir dönüp, anımsamaya çalıştım. Anlatılan her şeyi biliyordum ama, ben çalışan bir annenin çocuğu olarak, bu gözlemi daha çok diğer evlere sızdığım anlarda, kapı aralığından gördüklerimle, işittiklerimle edinmiştim. Yani; kabul günlerine gelen türlü kadınlanın yanlarında getirdikleri torbadan çıkan terlikleri (Gerçi daha düne dek, rahmetli olmazdan önce annemin küçük teyzesi, kuzeni ve onun kızı bu geleneği

sürdürmekteydiler. Şimdilerde tek tük de olsa ailemizde bu yaşanır durumda. Yine de, bir başka eve giderken ya aşırı titizlikten, ya da gidilen evdeki kalabalikta giyecek terlik bulunamayacağı kaygısından bu alışkanlığı sürdürenlere rastlıyorum. Değişimin bir ölçütü evin içine dek ayakkabılarla girmek oldu; ters yönde değişimse, köyleşen İstanbul'da kapı dışında ayakkabılarını bırakanların bolluğudur. Tuhaf bir anlayış bu! Evin içini kendinin olarak görür bu kişi. Temiz, bakımlı, iç açıcı olsun ister. Oysa kapısının dışıyla ilgilenmez, sokağıyla, kentiyle asla!), çantalarından hemencecik çıkan tığları, kukaları; namaz kılmak için usulca yan odaya geçen mutaassıp kadınları; yanlarında kocalarını, oğullarını getirip, diğer odada bekleten otoriter hanımları tanımıştım. Diyorum ya, bazen kitaplar gerçeğin kendinden öte bir gerçekliğe dönüverir.

Kentler ve yazarlar arasındaki ilişkinin derinliği, zenginliği üzerine düşünmek gerekir. Kimi zaman yazar için esin kaynağıdır kent, yapıtının dekorudur belki. Çoğu zaman kentin kendisi yapıta dönüşür. Bir başka öykünün peşinde giderken, bir bakarsınız o kent varlığıyla, sundukları ve olanaklarıyla yapıtlaşır. Ne ekleme yapabilir kişi, ne de azaltma. Sadece o kentin fısıldadıklarını, sırlarını yazmakla meşgul olduğunu fark eder. Bir kişi oluverir kent, bir aşk...

İstanbul bu kentlerin en görkemlisi belki... Tanpınar'ın bir İstanbul romanı diye kolayca tarif edebileceğimiz yapıtı Huzur'da, kahramanlardan biri, Mümtaz, bir kadının güzel olması için iki önemli şart koyar: "Biri İstanbullu olmak, öbürü de Boğaz'da yetişmek." Mümtaz sevdiği kadını, Nuran'ı, ilk karşılaştığı ânı hatırlar. Genç kadının güzelliğini ve Tanpınar'ın sözleriyle, biçimli büstünü, beyaz bir rüyayı andıran yüzünü görür görmez âşık olmuştur Mümtaz. Nuran konuşmaya başladığında, seçtiği sözlerden, vurgusundan ve tınısından, İstanbullu olduğunu hemen anlar... Tanpınar, İstanbul'u mu anlatır bize, Mümtaz'ı mı, Nuran'ı mı, aşkı mı? Belki hepsi... İçinden İstanbul'u çeker alırsanız tüm bir yapı çöker...

Kuşkusuz eski İstanbul diye hüzünle, iç çekerek anılan kent, hızlı modernleşmenin, hazırlıksız yakalanılan göçlerin sonucu dev bir ucubeye dönüştü. Eskiden gırgır olsun diye dile gelen "İstanbul'da yaşayıp, denizi görmeyenler var" tümcesi de gerçek oldu. Hatta iki binli yılların değişen siyasal ortamında kent bir çatışma kültürünün de merkezi haline geldi. İslamcı savlarla ortaya çıkan belediye, merkezi hükümeti de ele geçirince pek de iyi niyetli olmayan bir yaklaşımla, eski İstanbul plajlarını kullanıma açmaya karar verdi. Elbet İstanbul sahilleri herkesindir ve buranın özel mülk sahiplerince işgali insanlık dışıdır. Ancak kentli olma kültürünü edinmemiş kimileri, bir tür

fetihçilik duygusuyla Caddebostan sahilinde denize donla girmeye başlayınca olanlar oldu. Tarihin ileri doğru akacağı, ilerleme fikri derinden bir yara aldı.

İstanbul'un değişen çehresi, sosyolojik yapısı üzerine bilimciler uzunca yazacaklardır. Ancak edebiyatın incelikli, sarsıcı saptamaları her boyutta önemli. Nâzım Hikmet'in başyapıtı "Memleketimden İnsan Manzaraları", tam da İstanbul üzerinden, tüm bir Anadolu'yu, insanımızı anlatır. Girişi sarsıcıdır...

Haydarpaşa garında
1941 baharında
Saat on beş.
Merdivenlerin üstünde güneş
yorgunluk
ve telaş.
Bir adam
merdivenlerde duruyor
bir şeyler düşünerek.
Zayıf
Korkak.

Burnu sivri ve uzun
yanaklarının üstü çopur.
Merdivenlerdeki adam
-Galip Usta-
tuhaf şeyler düşünmekle meşhurdur;
"Kağıt helvası yesem her gün" diye düşündü
5 yaşında.

"Mektebe gitsem" diye düşündü
10 yaşında.

Polisin yanında bir çocuk
-tahminen beş yaşında-
iniyor merdivenleri.
Nüfusta kaydı yok
fakat ismi Kemal.
Merdivenleri bir heybe çıkarıyordu
bir halı-heybe.

Merdivenlerden inen Kemal
yapayalnızdı
-kundurasız ve gömleksiz

Ortasında kainatın.

Merdivenleri bir kadın iniyor.
Çarşaflı
Şişman
Adviye Hanım.

An-asıl Kafkasyalı.
1311'de kızamık
1318'de gelin oldu.

Ahmet Onbaşı
-yine askerdi-
Yetişti halı-heybeye.
Öptü elini.
Halı-heybe

Ve mavi mintan, palto, siyah şalvar
ve keten lastik iskarpinler,
fötür şapka, sakal,
ve lahuri şal
kuşak
onbaşının omzunu okşayarak:
"-Hayıflanma birkaç kalem borç için" dedi,
"hane halkını sıkıştırmayız.
Yalnız biraz faiz biner."

Galip Usta da İstanbulludur, Adviye Hanım da, isimsiz çocuk Kemal de, onbaşı Ahmet de. Nicelerini tanır, unutur; kimilerini belleğe kazır, anımsar; birçoğuna kızar, küfreder, aralarında dolanır dururuz. İstanbul deyince hepsini anlamak gerekir. Taşı toprağı altın diye göç edip, türlü düş kırıklıklarıyla yokluğa yoksulluğa tutsak olanları da; yat limanlarında görkemli teknelerinde seks partileri verenleri de; hırsızlama yaşamaya alışkın suçluları da; mahalle aralarında çeteleşmiş bitirimleri de; yuva, anaokulu, özel okul, derken özel üniversitelerde yetişmiş, birkaç dil bilen, ömrünü çok katlı küresel şirketlere heba eden çağın işçilerini de... Hepsini...

İstanbul'un sandığımızdan çok daha eskilere dayanan bir tarihi olduğunu metro yapımı sırasındaki kazılardan öğrendik. Günlük yaşantımızda bir şeyi değiştirmeyen bu bilgi, bir başına kaldığı zaman kişinin tüylerini diken diken ediyor. Binlerce yıllık bir tarihe, köprü görevi gören olağanüstü bir uygarlığa eklemlenmiş oluyoruz. Hem Roma'yız, hem Bizans, hem de cumhuriyet Türkiye'si... Aynı kazılarda

rastlanılan en eski İstanbul mezarı da ayrıca önemli bir bulgu. Sadece kalıntı olarak, anlamsız bir resim gibi görünse de bulunan, esasen en eski İstanbulluyla tanışmış olduk.

Az önce Nâzım'ın İstanbul'a gelen insanlarından söz açtık; Ahmet Refik'in izinden gidersek, bu şehre göç edenlerin yanı sıra, özellikle Anadolu'nun en güzel yemişlerinin, meyvelerinin de ne tür bir yolculukla geldiklerini görürüz. İstanbul'u İslam âlemine hediye eden Fatih Sultan Mehmet'in mutfağı ilgi çekici. Fatih'in sarayına un Bursa'dan, bal Malkara'dan, zeytin İzmit'ten, tuz Eflak'tan, üzüm Kargın'dan ve Ayaş'tan geliyor... Bu geleneğin sürdüğünden, her bölgenin en güzel ürünlerinin İstanbul için yetiştirildiğinden ve neredeyse İstanbul olmaksızın yaşamanın olanaksızlığından dem vurabiliriz. Hem Osmanlı için, hem de cumhuriyet için İstanbul simgedir. Dünyaya açılan pencere; insanlığı gören göz, işiten kulak, ona seslenen ağızdır desek, yeridir. İstanbul'a böyle yaklaşmak, İstanbulluyu böyle tasvir etmek, anlamak gerekir.

Yazdıklarımda sıklıkla İstanbul'dan söz etmek kaçınılmaz demek. Kurgu yaparken, kişilerde, mekân seçimlerinde bu kentin sokaklarından, kahvelerinden, denizinden, balıklarından yararlanıyorum. Doksanlı yılların ikinci yarısında bir müzikal sahnelemek için yola çıktığımda, yine İstanbul'a düştü yolum. "Bir İstanbul Masalı" adlı oyunu yazdığımda, içinde türlü entrikalar olan ve dün-bugün çelişkisi üstüne kurulu bir kurgu olduğunu gördüm.

Modernleşme sürecinin türlü aşamalarını anlatmaya çalıştığım bu İstanbul öyküsü, annemden, büyükannemden dinlediğim eski İstanbul sokaklarında geçiyor, çok kişili, çok kültürlü bir kentin muhafazakârlaşması, dilsizleşmesi ve nihayetinde kimliksizleşmesini anlatıyordu. Aynı zamanda cumhuriyetin içinden geçtiği sancılı yılları da arka planda belgelemek derdiyle çıkmıştım yola... Şimdi dönüp baktığımda, o gençlik öyküsünün eksikli, biraz da heveskâr olduğunu düşünürüm. İçinde sahici insanlar olmayan hiçbir yapıt tene değemez...

Gelgelelim bir genç adamın tiyatro yapma arzusu, yazmak isteği ciddiye alınması gereken bir olgudur. Kendi yaşantıma yönelik bu türden bir kazıda, her adımda İstanbul'a rastlıyorum... "Ben hangi İstanbul'da yaşadım?" sorusu yanıtı kolay verilemez türdendir. Ailenin üç kuşağı da ayrı bir kenti tarif ediyorsa, bunun üstüne düşünmek gerekir...

Uluslaşma süreciyle birlikte yeniden biçimlenen, aydınlanmanın izini

derinden gördüğümüz İstanbul'da yaşayanlarla; bağrından birkaç kez askeri yönetimler geçmiş, neo-liberal dünyanın diliyle konuşan ve acımasız bir talana kurban giden İstanbul'da soluk alanlar aynı değildir... Elbet iki kent arasında büyük benzerlikler var... Kime sorsanız Boğaz'ın güzelliğinden, göğü delip geçen minarelerin ihtişamından, Beyoğlu'nun şenlikli sokaklarından söz eder. İmgelerin aynı, kullanılan dilin farklı olduğunu göreceksiniz...

Böylesi karmaşık bir kentin çocuğu olmak hem büyük bir talih, hem de karmaşık bir anlam dünyası yaratır. Yaşama gözlerini yetmişlerin başında açmış biri olarak, belki de cumhuriyetin en zorlu günlerinde çocukluğunu geçiren, kısacık ömrüne inanılmaz değişimleri sığdıran bir kuşağın insanıyım. Kuşkusuz yaşını başını almış yazar ağabeyler ellerine kalemi aldıklarında başka bir İstanbul yazacaklar/yazdılar; ben ve kuşağım başkasını yazacağız...

Bu arzuyla kıvranırken heyecanla benimsediğim bir öneri geldi. Sevgili bir yayıncı dost Heyamola Yayınlarının sahibi Ömer Asan, İstanbul'un Avrupa Kültür Başkenti olma serüvenine benim de bir kitapla katkı yapmamı istedi. İstanbul'un, binlerce yıllık tarihi olan bir kentin 21. yüzyılda akla gelip, birilerince böyle tarif edilmesini gülünç bulmakla birlikte, İstanbul'a dair yazma hevesime denk düşen bu öneri hoşuma gitti. Ne yazacağım, diye sorduğum da belalı yanıtı aldım.

Ömer Asan, "Kırk Yazar Kırk Semt" projesinden söz açtı. Bu kentin yaşayan kırk edebiyatçısına, en iyi bildikleri/gözledikleri semtleri yazdırmak hem sorumluluk isteyen, hem de imrendirici bir fikirdi. Bu güne dek böylesi boyutlu, derli toplu bir çalışma olmadığını düşündüm. Okur olarak iştahlandım. Nereden duyduysa, çocukluğumdan hareketle, bana Ataköy'ü yazmamı önerdi. Benden istediği, her yanı öykülerle bezeli, tarihin canlı ve renkli dünyasından yaşamlar taşan bu kentin en yeni, belki en az anlatılmaya değer olan semtini yazmamdı. Dışarıdan bakan biri için betondan, sevgisiz bir yaşam alanı; belki kimi için eski doğu bloku mimarisinin ülkedeki fotoğrafı; bazıları için Amerikanvari gökdelenlerin ilk örneklerinden biri olan bir bölgeyi yazacaktım...

Beni yüreklendirmek ve önerisinin önemini açmak için; "Türklerin kurduğu ilk kent Ataköy'dür" dedi yayıncım. Hiç böyle düşünmemiştim... Dahası, Ataköy dışarıdan bakan için görünemeyecek dek farklı öykülerin yaşandığı, Türkiye modernleşmesine dair pek çok fikrin ilk uygulandığı; benim içinse çocukluğum, ilk gençliğim, yazarlığa merak sardığım, kan ter içinde sokaklarında top koşturduğum ve en önemlisi büyükannemin acılı öyküleriyle

kimliğimi yarattığım bir dünyanın adı...

Heyecanla yazmaya koyuldum. Benim gibi on kez düşünüp, bir kez yazan için hiç de beklenmedik bir hızla kitabı büyük ölçüde tamamladım. Yazdıklarımı evin içinde sevinçle okuyor, Ataköy'e dair kendi yaşantımdan ayrıntılarla, bir tür anlatı kurmanın mutluluğunu yaşıyordum. Sona yaklaşmıştım. Bir dostla keyif kahvesi içmek için buluşacağımız bir gün, kitabın içinde olduğu bilgisayarımı da yanıma aldım. İstanbul'un güvenli bir kent olmadığını biliyordum ama gün ortasında, üstelik güvenlik görevlilerin olduğu bir ortamda bilgisayarımın çalınacağını tahmin edemezdim...

Kitabım çalınmıştı...

Sözü uzatmayayım. O gün yaşadığım düş kırıklığını Remzi Kitap Gazetesi'nde yazdım... Oradan okuyun...

Çalıntı Kitap

Kimi zaman yazmak yorucu bir iş olur. Kendini en iyi kalem kâğıtla ya da bugünlerde bilgisayar tuşlarıyla ifade eden yazar, aklının hızına parmaklarının yetişmediğini düşünür, dahası ortaya çıkan metnin kendini ifade etmediğini fark eder ve düş kırıklığı yaşar. Bu türden gel-gitlerin, düşünsel açmazların, ruhsal yorgunlukların yazarların yaşamının olağan hali olduğunu söylemeye bilmem gerek var mı? Türlü öyküler biliriz yazarın yapıtlarını ortadan kaldırmak için yaptıklarına dair... Yazmak, yaşami belgelemektir bir yandan... Böyle çıplak açığa çıkmak her kişinin cesaret edebileceği bir iş değildir asla!

Üniversite yıllarında ekonomik sıkıntı içinde çırpınan pek çok arkadaşım vardı. Sosyoloji bölümünde okuyorduk ve binbir türlü bilgi gereksinimi içindeydik. Çoğu zaman kitaplar okunmadan, ama gün gelip okunacağı için edinilmek istenir. Bazen büyük bir iştahla, büyük vaatlerle başlanan kitaplar kıvrılır kenara konur. Hele ki; kalın kitaplar beladır. Hem onu bitirmek istersiniz, hem de yanı başında duranın çoktan gönlünüzü çeldiğini fark edersiniz. Bir yandan dünyanın bilgisine dair büyük bir açlık çekmektesinizdir, öte taraftan cahilliğinizin farkına varırsınız her satırda! Güç işler...

Bu tür kişisel oluşum süreçlerinde şairlerle güçlü bağlar kurulur. Arkadaş söyleşilerinde herkes kendi şairinden söz açar. Söz gelimi âşık kişi için Attila İlhan'ın geniş caddeleri, yalnızlık meydanları, otel odaları ve içli dizeleri bir tür sakinleştiricidir. Tersini mi yazmalıydım acaba; belki de

yaranın kanaması içindir... Yaşadığınız bok çukuru düzen sizi delirtiyorsa, iyisinden bir Can Yücel patlatmak gerekir! Edip Cansever, Oktay Rifat, Nâzım Hikmet kara gün dostlarıdır. Melih Cevdet her daim sizi akıl yoluna çağırır... Ahmet Oktay şiirinin bilgeliğini severim. Hiç unutmam Melisa Gürpınar'ın "Yaz Mektupları"nı bir yaz akşamı elime almış, bitirmeden uyuyamamıştım... Bazen böyle büyülü karşılaşmalar da olur elbet. Kim ne derse desin, ben Hilmi Yavuz şiirinin hakkını veririm...

Romanlarla kurulan ilişki bir başkadır. Hangi yazarla, hangi yaşta karşılaştığınız, hangisini başucu kitabı yaptığınız nerdeyse kişiliğinizin nasıl oluştuğunun göstergesi sayılabilir. "Martin Eden"i okuyan biri, küçük ve umutsuz dünyasından kolayca sıynılabilir. Ancak "Genç Werther'in Acıları" için aynı şeyi söyleyemeyiz. Dostoyevski'yle hangi yaşta tanışırsanız, bir başka düşünme biçimine yönelirsiniz. Kimi zaman insandan tiksinti duyacak kadar uzaklaşır, kimi zaman da kendi ruhunuzdan korkarcasına benzerlikler bulursunuz kahramanlarıyla aranızda! Camus okumak, özellikle ergen yaşlarda tehlikeli bir isyankârlığa taşınmanıza neden olabilir. Elbet meşhur üçlemesini okuyunca Sartre'in, felsefeyle yakınlaşmaya başlarsınız...

Çok yazdım Oğuz Atay'ın etkisi üstüne. Selim İleri'den yeterince söz etmemiş olabilirim. Severim ben kimi romanlarını. Bir el işçiliği olduğunu hisseder, ruhun dehlizlerinde dolaşmasında hüzünlü bir haz duyarım. Yusuf Atılgan'ın "Anayurt Oteli"ni tekrar karıştırdım geçen gün. Bir adamın sonsuz yalnızlığının nasıl bir ruhsal açmazı doğurduğunun belgesidir sanki bu kitap. İğrenerek okursunuz kimi satırları... Leyla Erbil ilginç bir yazardir... Devrimci bir yanı vardır. Az, öz yazar... Rafine edebiyattir anlayacağınız. Bilge Karasu için emek vermek gerekir. 12 Eylül'ü "Gece"deki gibi mi yazmalı acaba? Kafka tadını sevenler için ilginçtir imgelemi...

Sözü uzattım. Obur bir okur için, hele ki şimdilerde sayısı artan, çekici kitabevleri suça çağrı gibidir. Üstelik solcu bir dil edinmişse kişi, çalmakla arasındaki ilişkiyi kendince gerekçelendirir, masumlaştırır. Parasızlıktan bıkmış gençlerin kitap çaldığına sıklıkla rastlanır. Türlü efsanevi öyküler de uydurulur. Sanki kitabı çalmak suçtan değildir ve övgüye değerdir. Nihayetinde, kitap çalmak sıradan adli bir suçtur. Binlerce çoğaltılmış olandan bir nüshayı, kanunsuz biçimde edinmişsinizdir. Hepsi o... Yakayı ele verirseniz, cezanızı çekersiniz...

İstanbul 2010'da Avrupa Kültür Başkenti olacak. Çok anlamlı bulmadığım, hatta İstanbul gibi büyük bir kente hiçbir şey katmayacak bu etkinliğin türlü kolları var. Esasen bugüne dek seçilen kentlerin ne denli küçük ve bizim kentimiz yanında önemsiz olduğunu bilenler için bu türden bir

sıfatlandırma heyecan verici değil ya, neyse... Diyeceğim; kimi fonlarla İstanbul'un sanat yaşamına yatırım yapılıyor bu süreçte. İşin olumlu yanı budur. Yeni heykellerimiz, resimlerimiz, kitaplarımız, oyunlarımız, gösterilerimiz olacak...

Bir yayıncı dost, İstanbul'un semtleri üzerine bir çalışma hazırlamış, ilgi görmüş. Pek çok yazar, bildikleri, yaşadıkları semtleri yazacak. İstanbul üstüne yazılmış nice kitap var; ancak Cumhuriyet dönemi yazarları, hem süreci anlatarak, hem de kendi öyküleri eşliğinde yeni bir açı sunacak okura. Bana da Ataköy'le ilgili öneri geldi. Keyifle benimsedim. Çocukluğumun, ilk gençliğimin geçtiği bu yeni yerleşim birimini yazmak heyecan vericiydi elbet...

Ülkenin kentli olma süreci, doğrusu Batılılaşmanın geldiği noktanın da göstergesidir. Toplu konut anlayışı da Cumhuriyet'in ürünlerinden biridir. Ben farklı dönemlerde, farklı bölümlerinde yaşadım Ataköy'ün... Gelin görün ki tarihsel bir arka plan koymaya kalkınca duvara tosladım. Ataköy daha bir süre öncesine dek yazık ki bataklık bir alan... Birkaç veri dışında hiçbir bilgi, belge yok... Hal böyle olunca anılar, gözlemler ve tahliller önemli oldu... Yazmaya koyuldum... Belleğimi zorlayarak, sağlıklı bir dil kurmaya çalışarak... Üstelik tuhaf bir sorumluluk da hissediyordum üstümde, yarın bir gün biri, eğer Ataköy üstüne bir çalışma yapmaya kalkışırsa muhtemelen yazdıklarıma yolu düşecek... Yanlış yapmamam gerekiyordu... Neyse yazmaya koyuldum...

Yazarlar bilir, her kitabın farklı bir ruhu vardır. Kimi bir çırpıda yazılır, biter! Kimi zorlar kişiyi ilkin, sonra açılır ve ferahlık veren bir duyguya taşır yazarını... Bazısı ikircikli bir ruha taşır kişiyi; gelgitler yaşatır! Benim Ataköy kitabı türlü biçimlere giriverdi. Anılarımla uğraşırken bir tür sevinç yaşadım. Eski dostlarla selamlaşır gibiydim. Hüzünlendim, öfkelendiğim de oldu. Tarihsel kaynakların olmayışı zorladı beni, üzücüydü. Yoruldum. Diyeceğim hayli yol aldım, kitabı bitirmek üzereydim...

Remzi Kitabevi'nin Suadiye'deki kahvesinde bir dostla buluşacaktım bir cuma... Bilgisayarım da yanımdaydı. Bağdat Caddesi'ne yakın, belediye görevlisinin olduğu bir alana bıraktım aracı. Bagaja koydum bilgisayarı... Keyifli bir söyleşinin ardından aracımı almak üzere geldiğimde kelebek cam kırılmış ve bilgisayarım gitmişti... Yani Ataköy kitabım yoktu artık!

Yukarda yazdıklarımın tümü aklımdan hızla geçti. Masum kitap hırsızı dostları düşündüm, okumak için alıyorlardı kitaplarını. Benim aracımdan bilgisayarımı alan hırsız, sanki belleğimi, anılarımı, yüreğimi çalmıştı! Üstelik dandik bir makinenin maddi değeri için yapmıştı bunu!

Çalıntı kitabımı kimse okuyamayacak.

Hevesim kırıldı.

Bilgisayarı koyduğum çanta çöpte bulundu, iki gün sonra...

Remzi Kitap Gazetesi, Şubat 2009

Kendimi tekrarlama pahasına yazıyı aldım buraya. Üstelik tekrar okurken gördüm ki, zaman ne kadar geçerse geçsin, kişi yaratısını kaybettiğindeki duyguyu dipdiri koruyor.

Bu Ataköy kitabı, işte böyle bir süreçten sonra tekrar yazılıyor. Ömer'in bir televizyon yapımından kitabın çalındığını öğrenmesi, beni arayarak "Olur böyle şeyler, dilediğin zaman yeniden yaz. Biz bekleriz" demesi, Ataköy'ün haksızlığa uğradığını düşünmem, asla yapamam sandığım, Ataköy kitabını baştan yazma sürecini doğurdu...

Sevgili okur,

Bazen öyküler işte böyle iç içe geçer. Yazarın yazgısı üstüne çokça düşünen biri olarak, Ataköy'e dair bir kurmaca değilse de öznel bir kitap oluşturduğumu bilmeni isterim.

Ataköy'den söz ederken Yeşilyurt, Yeşilköy, Florya, Bakırköy, Bahçelievler'e taşmanın kaçınılmaz olduğunu da söylemeliyim. Esasen İstanbul'un ve belki ülkenin dört yanından göç alan bir semt Ataköy... Dahası, özelikle her on yıl ve yeni kısımlarıyla birlikte farklı kültürel dokuya sahip insanların, kendi bilgi ve görgüleriyle katıldıkları bir yaşam alanı...

Neredeyse Ataköy'den kopalı yirmi yıl oluyor. Hâlâ sokaklarından geçerken çocukluğumun izini sürmem, düşlerimin kalıntılarını bulmam ve şimdi tam olarak tanımadığım o ergen adamin hayaletini sevmem garip değil... Köklerim, belki de bu köksüz semtte olduğu içindir...

Genç Bir Adam ve Attila İlhan Parkı

Ekim sonuydu sanırım.

Sabahın en erken saatinde, hava henüz aydınlanmışken geniz yakan bir soğukta, tenha bir parkta, yapayalnız sevgili beklemek... Kederli bir gündü. Ayrılığın günü olacağı belliydi. Son kez sevgilinin gözlerine dolu dolu bakmak... Yanaklarından süzülecek yaşlara dokunup dokunmamaya henüz karar vermemişken, çekingen biçimde dudağı dudağa değdirmek... Sert bir yabancılaşmayla, beceriksiz bir öpücük kondurarak bitecek bir öykünün arifesinde olduğumu bilmiyordum... Gerçeği söyleyeyim, emindim bundan....

Etrafa bakınca ne tür bir çaresizlik, umursamazlık içinde olduğumu anımsadım. Ataköy beşinci kısımla, ikinci kısmın kesiştiği yere sıkışmış, geceleri girmek için cesaret isteyen, gün ışığındaysa kimsenin ilgisini çekmeyen bir parktaydım. Hırsızlama yaşanan aşkların, kaçak sevgililerin sığınağı olmuştu burası. Yanı başında bitiveren, büyüklüğüyle insanı ezen camiye iliştirilmiş gibi duruyordu şimdi.

Ataköy gençleri, ilk zamanlar sokağa kolayca taşan arkadaşlıklar kurardı. Beşinci kısma bir göçmen gibi gelen aileler, tanış oldukça kaynaşır, ardından derinlemesine ilişkiler kurulurdu. Herkes yabancıydı kurulan bu betondan kente... Kimsesizliği gidermek için bir dost ele, sese gereksinim vardı.

Ataköy beşinci kısım ortasından geçen demiryoluyla ikiye bölünmüştü. Ataköy'ün tüm bölümlerine sinen ast-üst ilişkisinin bir imgesiydi sanki demiryolu. Deniz tarafında olanlar daha varsıl, seçkin ve sosyeteye dönük kimselerdi, öte yandakilerse, aradaki birkaç milyar liralık farkın getirdiği yazgıya boyun eğmeliydiler sanki...

Bu evler satışa çıktıkları anda kapış kapış gitmişti. Herkes gücü yettiğini almış ve belki de İstanbul coğrafyasının en iyi yatırımını yapmıştı. O zaman daha ülke uzak vadeli ev kredilerini küresel adıyla bilmiyordu. Henüz neo-liberal siyaset Türkiye halkını tam tutsak almamıştı. Pek çok evde Emlak Kredi Bankası'ndan alınacak bir borç nasıl ödenir, sorusu tartışılıyordu. Kimi gözü karartanlar "Allah Kerim" deyip geçiyor, önce eve girelim, sonra nasılsa öderiz türü bir

öngörüyle çıkıyordu yola...

12 Eylül faşizminin yarattığı yeni-görgüsüz, küçük esnaftan kırma zenginlerse, zaten bir tacirin bu tür alışverişlere para bağlamasının doğru olmadığını dillendiriyor, salt peşinatı yatınıp, taksitle mülk edinmenin uzak vadede nasıl kâr getireceğini anlatıyordu çevreye. Doğrusu, bir yerlerde parası olanın yaptığı yatırımı katbekat çıkardığıdır. Seksenli yılların enflasyonist siyaseti, zengini, uzun vadeli borçlanmalarla daha zengin yapıyor, iktisadi cambazlıklarla yepyeni bir sınıf doğuyordu. Beşinci Kısım'ın müşterileri ilkin onlardı...

Denizin uzağında kalan, demiryolunun öte taraf ahalisiyse, biraz daha cesaret yoksunu olanlardan, geç karar verenlerden ya da tipik orta direk itkisiyle davrananlardan oluşuyordu. İki taraf arasında bilimsel tarife sığmayan sınıf farkı böyle oluşmuştu işte!

Bir de bizim gibi lojmancılar vardı. Esasen bir oylama yapılsa, Beşinci Kısım'ın en güzel yerindeki gökdelenlerde sıradan memur ailelerinin oturmasını kimse istemezdi sanırım. O zaman Emlak Kredi Bankası vardı. Çalışanlarına insan gibi uygulama yapmayı beceriyordu. 12 Eylül faşist iktidarları, çok önceden planlanmış biçimde Özalizm'i yaratmış ve kamu bankalarının içinin boşalacağı süreç işte o günlerde başlamıştı.

Annem beş çocuklu bir ailenin en küçüğü olarak Balık Hali muhasebesinde çalışırken, doktor kuzeni, eş dost yardımıyla Emlak Kredi Bankası'na girmesini sağlamış zamanında. Yetmişli yılların tüm güzelliklerini annemin yüzüyle anımsarım. İstanbul'un göbeği Fındıkzade-Fatih hattında oturan yeni evli çift, annemim cesur kararıyla yetmişlerin başında ilk kez Ataköylü olmuş. Anlayacağınız çocukluğum Ataköy Dördüncü Kısım'a dayanır...

Büyük bir iktisadi açmazda kıvranırken ailemiz, babamın kronik işsizliği sağlığını derinden etkilerken, yeni kısım için lojman talepleri kabulu başlamıştı. İstanbul'un her iki yakasına pinpon topu gibi savrulan memur ailemiz, bu kez lojman çıkınca sevinçten uçacak gibi olmuştuk... (Bu lojman çıkma deyimini kavramakta güçlük çekmişimdir. İçindeki piyango vurgusu hoşuma gitmez. Daha çok bir hak olduğunu düşündüğüm lojman edinme olanağının, bu türden insanların birbirine kırdırılır biçimde uygulanması soğuk ve itici gelmiştir hep.) Dönemin nasıl zorlu geçtiğini anlatmak için, babamın akşam saatlerinde kırık dökük otomobiliyle kaçak dolmuş yaptığını örnekleyebilirim.

Taşınma telaşı, yerini eyleme bırakmış, çarçabuk Asya'dan Avrupa'ya yolculuğa koyulmuştuk. Bir evi terk etmek hüzün verir insana. Ardımızda koca bahçeli, eski tip bir Göztepe evini bırakıp, kendine özgü ne dokusu, ne de kokusu olan bir uzak kente gidiyorduk. Bahçemizdeki erik ağacına özlemle baktığımı anımsıyorum. O zaman evden eve nakliyat şirketleri henüz kurulmamıştı. Annem bankada çalışan üç müstahdemle anlaşmıştı. Bir de tanıdık kamyon bularak taşınma işini halletmiştik. Eski tip kamyonlarda, açıkta taşınan ev eşyası müthiş kederli gelir bana. Tüm mahremiyetin çırılçıplak sokağa dökülmesidir o.

Ataköy Beşinci Kısım'a girdiğimizde bomboş, sessiz, ürkütücü bir alanda yapayalnız insanlardık. Memur ailelerinin göçebeliği yazgıdır sanki. Sahile gökdelenler yerleştirilmiş, arka sıraya yatay kibrit kutusu biçimli binalar konmuştu. Tepeden fotoğraf çekilse, insanı mutsuz edecek bir düzenin hâkim olduğu hemen fark edilir. Biz gökdelenlerden birinin üçüncü katında oturacaktık. Şimdi bina görevlisi denen, geleneksel olarak kapıcı olarak bilinen Bayram'la ilk o gün karşılaştık. Bina kimsesiz gibiydi. Bizden önce yerleşenler de dışarıdan fark edilmemek için kapılarını sıkıca kapamış, bir gizi, bir sırrı saklar gibi kaybolmuşlardı.

Bayram, önceden inşaatın çavuşuymuş. Anlaşılan biri tarafından torpil yapılmış da, lüks İstanbul semtinde iş sahibi olmuş. Nereye ait olduğunu tam kavrayamadığımız bir şiveyle yanım ağız, hoş geldiniz, dedi. Apartmanda genzi yakan yeni inşaat kokusu duruyordu. Soğuğun ve betonun kokusuydu bu... Evin anahtarını ilk çevirişimiz, yerleşmemiz göz açıp kapayana dek oluvermişti işte... Annemin acele çay demlediğini anımsıyorum. Ekmek almak gerekliydi, ama...

Biz lojmancılar çaresizliğin, zamansızlığın telaşıyla taşınmıştık. Oysa Ataköy'ün yeni mal sahiplerinden oluşan sakinleri daha gelmemişlerdi. Henüz tamamlanmamış bir uydu kentin ne denli ürkütücü olduğunu yaşayan bilir. Adı üstünde yerkürenin doğasından uzak, özel kurgulanmış, her şeyi tastamam planlanmış bir bölgeden söz ediyoruz. Yeterince korkutucu, ihtişamlı, bir de insanlarla dolmayınca daha da itici oluyor. Diyeceğim, ekmek alacak ne bakkal, ne market vardı. En yakın çarşı ikinci kısımdaydı ve yol nereden baksanız on beş-yirmi dakika sürerdi. Gün batımında, hele de henüz inşaatlar tamamlanmamışken o yolu yürümek gerçekten cesaret işidir. Nereden çıkacağı belli olmayan inşaat işçileri, çevreden oraya gelen ve neyin peşinde olduğu belirsiz kimi serseriler, üç beş apartman görevlisi dışında yolda birine rastlamak olası değildir.

Kıyıya yakın gökdelenlerin dört tanesi farklı kurumların lojmanlarıydı. Emlak Kredi iki gökdelene dağıtmıştı üyelerini. Anlayacağınız mal sahibi olanlar, kiracılar ve biz, birlikte oturacaktık. İlk gelen bizdik... Yanımızda PTT'lilerin binası vardı. Onlar bizim kadar aceleci değildi. Ötedeki binaysa orduya aitti. Burada özel parantez açmanın zamanı... Yazmaktan hoşlanmasam da sıklıkla yaşadığımız üzere, askerler sivillerden daha tedbirli davranmışlardı yine. Çevre koşullarını doğru gözlemiş, alışveriş olanağı olmadığını saptayıp, binalarının girişine bir kantin yapmışlardı. Çaresiz kalan çevre halkı önce izin alıp, rica minnet bu dev binaların arasında gizli kalan küçük kantinden gereksinimlerini gidermeye başladılar. Askerler baktı ki talepler azalmıyor, dairenin penceresini bir satış tezgâhına çevirdiler. Hele ramazanda askeri binanın önünde kuyruk olurdu. Fotoğrafı bir düşünün; İstanbul'un yeni inşa edilen, lüks ve üst düzey tasarıma sahip binaları arasında uzayıp giden bir pide kuyruğu! Üstelik askeriyenin lojmanı önünde...

Elbet her zaman askeri kantin olanakları iş görür olmuyordu. Her ne kadar aileler gereksinimlerini Bakırköy'deki büyük marketlerden karşılıyor olsalar da, aniden beliren koşullar, acil çözümler üretmeyi gerektiriyordu. Böyle günlerden birinde, firtinanın büyük bir uğultuyla ortalığı inlettiği bir akşamüstü, neredeyse tüm binada yaşayanlar su, ekmek gibi temel gereksinimleri karşılamak için temsilci seçmiş ve siparişlerini verip, bu ekibin dönüşünü beklemeye koyulmuştu. Ekip dediğimiz, Kadıköy şubesinden Nevzat Ağabey ve ben... Bir yetişkin, bir ergen...

Ataköy'de kış bir başkadır. Binalar denizden gelen sert, soğuk esintiye koridor olur, sanki daha hızlanmasına yol açarlardı. Kasım ayıydı. Kış bastırmamıştı. Ancak yağmurun içimi titreten soğuğunu iyice anımsıyorum. Daha Ataköy Beşinci Kısım'ın geniş, büyük caddesi tam aydınlatılmamıştı. Tek tük sokak lambaları vardı. Gün dönmek üzereydi yola çıktığımızda. Sanki bir güneydoğu öyküsünde gibiydik. Rüzgâra sırtımızı veriyorduk kimi zaman. Yürüyüşümüzü engellediği de oluyordu esintinin. Bir yandan da yarım yamalak konuştuğumuzu sanıyorum.

Beşinci Kısım ile İkinci Kısım'ı, aralarından geçen boklu dere ayırır. Derenin yanı başında yapımı bir türlü tamamlanmayan, üstelik gereksizliği her halinden belli dev cami vardı o vakitler. Caminin yanında, şimdi sabahın köründe yapayalnız oturduğum bu park var... Her zaman ki gibi karanlık, insansız ve ürkütücü! Parkın bittiği yerden araçların ve yayaların ortak kullandığı tuhaf köprü geçer. Biz ne kadar

zamanda o yolu aldık emin değilim. Ancak, sanki ilk kez parkla bu biçimde karşılaşmışım gibi geliyor.

Sonraları parkla ilgili türlü öykülerim oldu. Okuldan kaçan sevgililerin sığınağı olduğunu gördüm. İşsiz güçsüz kimilerinin serserilik etmek için geldikleri yer olduğuna tanıklık ettim. Yaz günleri insanlarla dolmaya başladı. Bankların üzerini kazıyan, eskinin romantikleri, yerlerini yerli halka bırakmaya başladı. Dere ıslah edildikten sonra koca bir çay bahçesi yapıldı. Çocuk Cıvıltıları işitilmeye başlandı. Derken akşam rüzgârına saçlarını bırakan güzel genç kızları görür oldu bu park...

Yıllar sonra, biraz da popülist bir kaygıyla sanırım Attila İlhan Parkı dediler oraya. İsim yakıştı. Şimdi içinde oynayan, söyleşen, gırgır yapanlar bilmez ama benim gibi hem şiirini, hem de Attila İlhan'ın kendini tanıyanlar yakıştırırlar bu ismi. Dahası, bu park şimdilerde ne Attila İlhan'ın güz yalnızlığını imler, ne de şiirindeki tutkuyu, tenhalığı... Oysa tam da o kederli ayrılık gününde ben, içimden Attila İlhan şiirini geçiriyordum.

elinin arkasında güneş duruyordu
aylardan kasımdı üşüyorduk
ağacın biri bulvarda ölüyordu
şehrin camları kaygısız gülüyordu
her köşe başında öpüşüyorduk

sisler bulvarı bir gece vakti haykırmıştı
ağaçları yatıyordu yoksuldu
bütün yaprakları sararmıştı
bütün bir sonbahar ağlamıştı
ağlayan sanki İstanbul'du
öl desen belki ölecektim
içimde biber gibi bir kahır
bütün şiirlerimi yakacaktım
yalnızlık bana dokunuyordu

O gün İkinci Kısım'a yaptığımız yolculuğun olaylı bittiğini söylemeliyim. Yirmi dakikalık yolu ancak bir saatte tamamlamıştık. Eve döndüğümüzde bina ahalisi sokakta bizi bekler durumdaydı...

Tüm bunları düşündüm mü o sabah gerçekten, emin değilim. Ama ayrılık sabahı genzi yakar, üşütür kişiyi. Beklenen sevgili ya gelir, ya gelmez. Attila İlhan'ın İmkânsız Aşk imgesi cuk oturur böyle durumlarda. Hüznüm boğazımda düğüm oluyor, sevgilinin gelişini

bekliyordum...

Geldi sonunda...

Beklediğim gibi, aydınlık yüzünden ışıltılı bakışları taşıyor, en kederli halde bile yaşam sevinci veren gülümsemesiyle selamhıyordu beni.

Ataköy ayrılığın başkenti olmuştu birden...

Kakafonik Bir Dünyada Yaşanmaya Çalışılan Aşklar!

Bir yılbaşında tanışmıştık.

Betondan kent, insanların gelmesi, çevrenin canlanmasıyla değişmişti. Tuhaf, bellek kimi ayrıntıları ya unutmak istediği için yok sayıyor ya da gerçekten silip atıyor. Daha düne dek Beşinci Kısım'da ne ilkellikler, güçlükler yaşamıştık. Aramıza yeni katılanlara geçen günleri anlattığımızda sanki bir başka diyanın, uçuk veya uydurma öykülerini dinler gibi bakıyorlardı bize.

Oysa daha dün, yani belediye otobüslerinin henüz Beşinci Kısım'ı kayda almadığı o günler, Ataköy'ün içinden geçen caddede özel araçların dışında hiçbir ulaşım olanağının olmadığı zamanlar ne kadar yakındır... Memurlar, çoğu lojmancı olduğu için sabahın erken saatlerinde yola dökülür ve işlerine ulaşmaya çalışırlardı. Annem ve bir grup arkadaşı bu lojman sürecinin bedelini sağlıklarıyla ödemişlerdir.

Kalbinden tren yolu geçen bu uydu kentte, yazık ki durak yoktu. Yani demiryoluyla bir yerden bir yere gidemezdiniz. İstanbul'un farklı yerlerinde çalışan memurlar, çaresiz Yeşilköy yönünden gelen otobüslere binerek işlerine gitmeye çalışırlardı. Saatler ezbere bilinmesine karşın, yazık ki çoğu zaman dolu, neredeyse soluk alınamayacak sıkışıklıkta gelirdi otobüs. Yetmez gibi, tasarımda bahçe olarak görünen yerler, hâlâ çamur, bataklik halindeydi o günler...

Capcanlı gözümün önündedir otobüs yolcularının binadan çıkmadan yaptıkları hazırlık. Annemler ayaklarına naylon torba bağlar, anacaddeye ulaştıklarında çıkarırlardı. Yetmez, ayaklarında kışlık sokak ayakkabısıyla yola koyulur, işe vardıklarında finans sektörüne uygun hanım hanımcık kıyafetlerin altına cicili pabuçları giyerlerdi. Para babalarının gereksinimleri aşırı kibar söylemle karşılamak şöyle dursun, beyaz yakalı olmanın diyetini bir de böyle öderlerdi...

O günlerin Ataköy'ünü yaşayanlar bilir, tuhaf bir imece, yeni bir yol gelişmişti. Sahilde toplanan memur ahali, tek kanallı da olsa, ekrandan gördükleri gâvur dizilerinden esinlenmiş olarak sanırım otostopçuluk yapmaya başladılar. Çoğu yaşını başını almış kadınlı

erkekli topluluğa destek veren pek çok taşıt sahibi oldu. Elbet kimse sabahın altı buçuk-yedisinde başka amaçlarla araçlara işaret edildiğini düşünmedi.

Anlayacağınız Ataköy geç medenileşti.

Beşinci Kısım'ın ilkyazında yavaş yavaş evler dolmuş, yaz akşamlarının sevimli sıcağında gençler sokağa taşar olmuştu. Herkes bir sayfiye yerinde olma duygusunda uzlaşmış, şehir yerinde olmayacak kılıkla sokağa atmıştı kendini. Şortla, terlikle sokağa çıkana şaşılmazdı. Giderek bir büyük aile görüntüsü oluşmuştu. Dışarıdan gelen hemen fark edilir, deyim yerindeyse gözler üstünde olurdu o kişinin...

Çarşısı açık olmayan bölgeye, dışardan gelen kimi satıcılarla ahbaplık edilirdi. Henüz ülkeye paketli dondurma yeni gelmişti. Seyyar minibüsler Panda satardı. Panda, Selpak gibi bir marka olmasına karşın, çubukta yenen dondurmanın adıydı artık. Küçük aracıyla akşam beşe doğru gelirdi Pandacı Mustafa abi... İş öyle bir hal almıştı ki, sabaha dek sokak lambalarının altında okey oynanırdı. Masa ve sandalyeler en yakın evden getirilir, etrafına toplanılır, kimseden de gık çıkmazdı. Mustafa abi mahalle bakkalı misali açık defter tutardı. Veresiye dondurma devri de böylece başlamış oldu.

Beşinci Kısım'a gelen bir topluluğa burada dikkat çekmek gerek.

Ataköy kültürünü edinmiş hayli büyük bir kitle yeni kısımlar kuruldukça oraya göç etti. Dördüncü Kısım en belirgin olanıdır göç kaynağının. Ancak Birinci, İkinci, Üçüncü Kısımlardan gelenler de az değildir. Genellikle bu göçe gereksinim duyanlar daha yeni, konforlu binalarda olma niyetiyle bu adımı atmışlardır. Beşinci Kısım bir tür ara duraktır. Ardından kurulan, önce Dokuz ve On, sonra Altı, Yedi ve Sekizinci Kısımlar, Ataköy duygusunu asla tam olarak vermeyecektir.

Ataköy'ün ilk kurulduğu yere ve tarihe geri dönmek gerek. Bakırköy'ün hemen bitişiğinde oluşan bu yeni yerleşim alanı ciddi bir siyasi amaç ve modernleşme beklentisiyle oluşturulmuş. Belki Bakırköy'le komşu, hatta iç içedir Ataköy Birinci Kisim, ancak önerdiği mimari ve yaşam biçimi bambaşkadır.

Bakırköy'ün eski ve ağırlıklı olarak bitişik nizam evlerinin yanında Batılı bir anlayışla kurulmuş, yaşam alanı baştan tasarlanmış bir yeni kentten söz ediyoruz. Birinci Kısımlılar ne kadar Bakırköylü, ne kadar Ataköylüdür tartışılır. Konumları itibarıyla Bakırköy'ün tüm

olanaklarına sahiptir bu yeni kentin insanlan. Ancak içinde bulundukları geniş, ferah ve kullanışlı evlerle Batı tipi bir yaşam sürerler öte yandan.

Daha o zamandan kıyıda olmanın talihini kullanırlar. Bir tür yazlık olarak da kullanılır Ataköy evleri. Şimdi yerinde yeller esen plaj o günlerde hem çok güncel, kullanışlı, hem de pek önemlidir. İlk Ataköy sakinleri tüm bu değişimi yaşamışlardır. Esasen hangi sınıfın insanları Ataköy'de oturmalı sorunsalı da tam da böyle ortaya çıkmıştır.

Cumhuriyet hükümetleri haklı bir kaygıyla tüm kentlerde ve özellikle İstanbul'da konut üretmek istiyorlardı. Ancak alım gücü düşük olan, orta ve dar gelirlilerin yoğun olduğu nüfus için bir yöntem geliştirmek gerekliydi. 1946 yılında Türkiye Emlak Kredi Bankası amacını; ucuz kredi sağlamak, konut üretip satmak ve kooperatiflere destek olmak şeklinde ilan etmiştir. Gelgelelim bu amacın uzağından bile geçmeyi başaramamıştır banka. Ürettiği tüm konutlar pahalı, lüks ve yüksek maliyetlidir.

İkinci Kısım tam anlamıyla bağımsız bir yerleşim alanı olmuştur. Ataköy'e karakterini veren düzen burada iyiden gözle görülür kılınmıştır. Kıyıya yakın bölgeye yüksek katlı yapılar kurulmuş, ardına yatay ve büyük hacimli olanları eklenmiştir. Aralara serpiştirilen birkaç katlı olan sevimliler, benim gibi pek çok kişinin gönlünü çelmiştir.

Ağacın, yeşilin alabildiğine özgür bırakıldığı İkinci Kısım, hâlâ tüm Ataköy içinde özgün yerini korur. Kuşkusuz dar gelirliler için bir kurgu yapıldığını söylemek gülünçtür. Otopark alanlarından, çocuk oyun bölümlerine, yürüyüş yapma olanağı veren çevre düzenine dek seçkin izlenimi uyandırır İkinci Kısım.

Güzel yaz akşamları Beşinci Kısım'dan yola koyulup kaç kez kendimizi İkinci Kısım'da bulmuşuzdur. Aslında ben ve kafadar arkadaşlarım iyi örnek sayılmayız. Sanki tüm yaşantımızı yürümek üstüne kurmuştuk biz. Ataköy'ün en güzel yanı ahalisinin araç kullanmak yerine yürümeyi yeğlemesidir belki. Şimdi düşünüyorum da, daha o günlerde hararetli siyasi tartışmalara girişir, kalp kıracak kadar ileri giderdik. Dahası, dönemin gençlerinden beklenmeyecek bu siyasallaşmış dil, bizi müzik yapmak, yazmak, tiyatro kurmak gibi türlü işlere taşıdı. Kimimiz erken pes etti bu yolda, kimimiz çilesini çekmeye, ürün vermeye devam ediyor.

İkinci Kısım için tüm Ataköylünün uğrak yeridir, diyebiliriz. İçinde

sakinlik olduğu, dinlence olanağı sağladığı için belki. Belki de her dönem doğallığını koruduğu, dışarıdan gelen itici kokuya direndiği için...

İlk iki kısmın benzer sözlerle açıklanabilmesi olanaklıdır. Dönemin seçkinlerinden ne denli iltifat gördüğü aynı bir tartışmadır bu yeni yaşam alanının, ancak görünen yeni bir kentin inşa sürecinin çıkış amacından uzak biçimde kurulduğudur.

Üçüncü ve Dördüncü Kısımları ayrı ele almak doğru olmaz. Esasen Ataköy diye özel bir tarihçeden söz etmek gerekirse, kurulan her yeni kısım on yıllık dönemin tüm sosyolojik verilerini de için de taşır. 1974'te kurulan bu yeni kısımlar üzerinden dönemin Türkiye'sini anlama olanağı vardır.

O güne dek İstanbul'da mahalleler, sokaklar vardı. Artık Ataköy'le birlikte yeni bir tarz oluşuyor, binalar numaralarla anılıyor, cadde isimleri yerini bu yeni anlayışa bırakıyordu. Bu iki yeni kısımın sınırları, güneyde demiryolu, kuzeyde akıl hastanesi, doğuda Zuhuratbaba Türbesi, batıda Siyavuşpaşa deresi olmak üzere belirlenmişti.

1974 yılında bizim gibi tüm yeni Ataköylüler, bir maceraya başladıklarını biliyorlardı. Daha kuruluş aşamasında olan bu yeni yerleşim alanı, beraberinde türlü sıkıntılar da getiriyordu. O zaman Bakırköy'ün yavrusu gibi algılanan Ataköy, yaşam biçimini de o merkeze bağlı olarak biçimlendiriyordu.

Ataköy Üç ve Dördüncü Kısım, hayli mütevazı bir yaşamın adresiydi. Kıyıdan uzak olmasına karşın bir sahil kasabası izlenimi uyandırırdı kişide! Ulaşım kolay gerçekleşmiyor, kentin kalan kısmıyla iletişim olanakları sınırlı kuruluyordu. Sakin sokakları, birbirini tanıyan insanların bolluğu, bu yeni tür yaşam alanını çekici kılmıştı hemen.

Bütün giyim, kuşam ve tavırlarıyla cumhuriyet kadını olmanın kimliğini belirgin biçimde taşıyan annem, merkezden kopma kararı alırken, ailesiyle yoğun tartışmalar yaşamıştı. Kentin kalbi hâlâ bu bölgede atmıyordu. Demek Ataköy bir tür taşra muamelesi görüyordu... Esasen kentin hızla göç alması ve sınırları zorlar biçimde genişlemesi, plansız, çarpık kentleşme sorununu da o günlerde tartışır olmuştu.

Yetmişli yıllar, Türkiye'deki siyasi iklim açısından da ilgi çekici bir dönüm noktasıdır. Modernleşme basamakları hızla çıkılırken, belki de

sanılandan öte, örgütlü, tepki veren bir toplum oluşmuştu. Yetmişbirdeki muhtıra ve siyasi cinayet olarak algılanacak idamlar bir yandan travma yaratmış korku toplumunun oluşmasına neden olmuştu. Sokaklar hareketliydi... İşçiler, memurlar, öğrenciler hâlâ meydanlarda, caddelerde yer alıyordu... Ataköy bu yönüyle de korunaklı, belli sınırlar içinde, sanki uyuşturulmuş gibiydi...

Bizim evimiz üç katlılardan birindeydi. Dedemin vefatı, benim bakıma muhtaç küçük bir çocuk olmam, büyükannemi de bizle kalmaya zorlamış, yıllarını Langa, Laleli, Fatih, Fındıkzade hattında geçirmiş yaşlı kadın için, yeni çevre küçük penceresinden gördüğü kadara inmişti.

Kentli yaşamın tüm Batılı ilkeleri uygulanırdı bu evlerde. Az haneli olmasına karşın komşuluk pek gelişmezdi Ataköy'de. Ya da çoğunluğu çalışanlardan oluşan ahali, birbirine sokaklarda gösterdiği içten tavrı evlerine taşımazdı diyelim. Evlerin geniş, oynamaya, gölgeliğinde söyleşmeye olanaklı bahçeleri vardı. Her ne kadar ağaçlandırma henüz çok yeniyse de, esasen nasıl bir düşün peşinde olduğu açıkça görülürdü. Dingin, acelesi olmayan bir sahil kasabasıydı burası...

Yıllar sonra, bir televizyon söyleşisi için çocukluğumu geçirdiğim o eve gittim. Ağaçlar binayı görünmez kılacak biçimde büyümüş, bahçe yeşilin tüm renkleriyle dolup taşmıştı. Gözüm hemen evin insanlarını aradı... Neredeyse tamamı ya taşınmış, ya göç etmiş, ya da bu dünyadan ayrılıp, yerini başkalarına bırakmıştı...

Ataköy'ün çocukları birbirlerini iyi tanır. Muhittin Üstündağ İlkokulu'nda okula başlanır, Ataköy Lisesi'nde bu süreç devam ederdi. Karşı komşularımız iki yaşlı öğretmendi. Mesleklerinin sonlarına gelmişlerdi. Onlarla bir iki okul gezisine gittiğimi anımsıyorum. Okul öncesi eğitim pek yaygın olmamasına karşın, bir süre Muhittin Üstündağ anasınıfına devam etmiştim...

Hiç unutmam, bir yaş günümde annem özel bir toplantı tertip etmiş, binadaki tüm çocukları çağırmıştı. O zamanlar doğum günü denen o toplantılara çocuklar değil, eş, dost, akraba, yani büyükler davet edilirdi. Oysa annem, büyük bir öngörü ya da sezgiyle çocuğun çocukla mutlu olacağını kavramıştı bile. Konuklarımız en üst kattaki yaramaz Fatih ve kardeşi Zafer, kapıcımız Sıtkı amca ve Nar hanımın çocukları Zeynep, Saniye, Lütfü ve üst komşunun oğlu Mehmet'ti...

Sıtkı amca yaşamımda önemli bir imge olmuştur. Büyükannem yıllar boyu gözünü kırpmadan, o küçük pencereden dışarı bakarak yaşadı.

Biricik oğlu, sevdalısı dayım, dönemin ruhuna uygun yurtdışına ticaret yaparak zengin olmak düşüyle Almanya'ya gitmiş, ters giden işler, büyük haksızlıklar yüzünden mahkemelik olmuş, sonunda beraat etse de acılı bir gurbetlik yaşamıştı.

Oğlundan ne bir mektup, ne bir telefon alabilen yaşlı kadının bu tarifsiz kederli bekleyişi yıllarca sürdürdü. Bu telefon hikâyesi de başlı başına bir sorundur. Bu kadar gelişmiş bir kurgu olmasına karşın neredeyse hiçbir evde telefon yoktu. Bir eve telefon bağlanmış olması büyük ayrıcalıktı. Sabah evden çıkan anne, baba ardında büyük bir meçhule bırakırdı yaşlı büyükanneyi ve çocuğunu... Gün içinde iletişim kurma olanağı yoktu...

O zamanlar Bakırköy evlendirme dairesinde çalışan teyzem, ara sıra aniden, baskın yapar gibi çıkagelirdi. Eli kolu dolu, sanki yokluk bölgesine gelir gibi davranır, yemeğimizi denetler, gereksinimlerimize bakar ve büyük olasılıkla işe dönünce de anneme bilgi verirdi. Devlet dairelerinde bile telefonun kısıtlı kullanıldığı, bağlantıların sağlıksız olduğu bir süreçten söz ediyoruz. Teyzemin evinde telefon bulunması mucizevi bir durumdu sanki. Hayli güçlükle edinilen telefon, aynı zamanda ciddi bir yatırım aracıydı.

Sıtkı amca, büyükannemin dert ortağı gibiydi. Gece gündüz ağlayan, oğlunun yolunu bekleyen yaşlı kadının acısını, merakını dindiremeyeceğini bilir, ama halini hatırını sorarak yoldaş olmaya çalışırdı ona. Pencere kenarına oğlunun fotoğrafını koyan ve hasretle türküler söyleyen yaşlı kadın, kimi zaman gündüz vakti yorgunluktan baygın düşer, kafası önde oturduğu yerde uyuyakalırdı.

Yaz günleri bahçede düldüle binmiş mutlu çocuklar olarak oynarken yanı başımızdan geçen çizgili pijamalı, atletli akıl hastanesi kaçkınlarına rastlardık. Önceleri bu adamların görüntüleri ürkütücü gelmişti çocuk dünyamıza. Önüne gelen herkesten sigara isteyen bu kendi halinde ruh hastalarına alışkındı aslında Ataköy halkı. Kapı komşumuzdu Bakırköy Ruh ve Sinir Hastanesi'nin sakinleri... kimi zaman benimle başa çıkmakta güçlük çeken yaşlı büyükannem, delilerle korkuturdu... Bugün dönüp geriye baktığımda kim akıllı, kim deli tam karar verememiş olduğumu fark ediyorum. Bazısı bir bilge gibi salınarak dolaşırdı Ataköy'ün ince sokaklarında... Gözlerindeki hüzünlü, anlamlı bakışı unutmam...

Sıtkı amcanın çocuklarıyla birlikte büyümüş olmanın ne demek olduğunu yıllar geçtikçe daha iyi kavramıştım. Esasen aşağıdakiler-yukarıdakiler denkleminin ne olduğunu söylüyordu bu durum bize.

Aydınlık yüzlü annem, daha ilk günden sağlıkli ilişkiyi kurmuş, özellikle çocuklar arası eşitsizliğin ne demek olduğunu kavramamı sağlamıştı. Bahçe, sokaklar, ağaçlar ve düldül hepimizindi!

Şimdi azalsa da o zamanlar kapıcılar evlerin gereksinimlerini de sağlamakla yükümlüydü. Benim, adını "ekmek servisi" koyduğum bu işlem, anneannemi sevindirirdi. Sıtkı amcayla üç beş laf etmek demekti bu servisler... Sabırla her gün yinelenen dertler aynı olsa da, Sıtkı amca dinlemekten yorulmazdı. Güler yüzlü, sevecen, dostça davranırdı hepimize.

Çocuklarından ikisi önden gelmişti. Kızı Zeynep hep uyumsuz, sorunlu oldu. Bir türlü kapıcı evini, orada yaşamayı benimsemedi. Taşkınlığının nedeni yaşamın daha hemen başındaki bu adaletsizlikti. Lütfü benden küçüktü. Sevimli, hınzır gülüşlü bir çocuktu. Yetmişli yılların sınırlı televizyon yayınlarını izlemek için dakikaları sayardı.

Yetmişli yıllarda çocukluğunu yaşayanlar için telefonla konuşmak, televizyonu gönlünce, sorunsuz izlemek, lüks otomobillere rastlamak, şımarıkça dilediğine sahip olmak pek alışıldık bir durum değildi. Esasen milli eğitim, insanları eşitliyordu. Sahici bir okulda, herkesin birbiriyle eşit koşullarda yarıştığı bir ortamdı söz konusu olan. Belki Zeynep'le aynı sırayı paylaştık, kimbilir...

Gerçi ben çalışan anne çocuğu olduğum ve anneannem hayli yaşlandığı için tam gün okula gidiyordum. Sabahları lacivert pejo gelir beni alır, Yeşilyurt'taki pansiyonlu okula teslim ederdi. O zaman Halil Vedat Fıratlı ve Göztepe Pansiyonlu adında iki okul, daha çok anne baba ayrı, sorunlu ya da çalışan ailelerin çocukları için devletçe kurulmuştu. Küçük yüreğimde tam gün okul ezikliği, sancısı hiçbir zaman dinmedi...

Zeynep'in yaşam içinde savrulmasına geri dönelim. Evden kaçmalar, erken yaşta sigara içmeler, Bakırköylü bitirim oğlanlarla flörtler hep ondaydı. Anne Nar (ben adını aldığı meyveyi pek sevdiğim için onu da severdim) tüm bunlara göz yumar, Ataköy'ün biraz da şımarık çocuklarından geri kalmasın diye, çoğu zaman yan yollara sapardı.

Neden sonra bir kardeşleri daha olduğunu öğrendik... Kars'tan gelen genç kız hepsinden büyüktü. Eğitime geç başlamış, daha okumayı bile yeni öğrenmişti. Hırslıydı. Zeynep'in tersine isyanını çalışarak gösteriyordu. Kısa zamanda okulun en başarılısı oldu. Çevreden sevgi, saygı gördü. Aileler bu yeni gelen kıza destek olmak istediler. Üstelik kapıcı çocuğu olmaktan gocunmuyor; merdivenleri siliyor, servise

çıkıyor, kendini hiç kimseden esirgemiyordu.

Lütfü'ye annelik ettiğine de şahit olduk çoğu zaman. Yıllar sonra moda tasarımcısı olarak İtalya'da yaşadığını öğrenince sevincimi tahmin edersiniz. Kars'tan Ataköy'e, oradan dünyanın moda başkentine uzanan ilgi çekici bir öykü işte... Belki Anadolu coğrafyasında bu türden birkaç anlamlı örnek daha bulunabilir. Ancak işin gerçeği, yola çıkışınız güçlü değilse, adaletsiz bir başlangıç yapmışsanız, zorlu dönemeçlerden ilerlemek ya da diğer talihlilerin yaşam alanlarına sızmak kolay değil... Ataköy başka garip öyküler de saklıyordu içinde... Yolumuz düşünce anlatacağız. Ancak üç kardeşten en talihsizi Lütfü'yü anmadan geçemeyiz...

Yetmişlerde çocuktu Lütfü. İstanbulluydu nihayetinde. Kör topal okudu. Ataköy'ün okullarında, bir tür buluşma yerine dönen çarşısında bulundu. Geniş, ferah bahçelerde top koşturdu. Liseyi de bitirdi. Ergenlik geçti, derken seksenlerin sonlarında asker ocağına gitti. Ben hâlâ çocuk yüzünü saklıyorum belleğimde...

Bir gün şehit düştüğü haberini aldım. Ölmüştü çocuk yüzlü Lütfü!

O zamanlar kentin dışında kaldığı için büyük marketlerin rağbet etmediği Ataköy'de birlikte çocuk olmuştuk. 302 Otobüslerden seyyar Migroslar vardı. Mahalleye gelişini neşeli düdüğüyle duyurur, çoluk çocuk bütün ahali kuyruk olurduk önünde. Ataköy'ün göbeğindeki otopark birden markete döner, kaç zaman birbirini görmeyen mahalle halkı selamlaşır, hoş sohbet olur, dertleşirdi. Çocuklar için neşeli bir oyun gibiydi arkadan binip, önden inmek. Mahalle, çocukların annelerine haykırarak bağırmalarıyla çınlardı; "Anne para atsana bilmem ne alacağım!"

Kaç kez bindik Lütfü'yle Migros otobüsüne. Sırayla binilip, inilse de, esasen sebze meyvenin iyi olan tarafı çabuk bitecek diye de telaş ederdi kadınlar. Sıkış tıkış olurdu otobüs. Sonra Suna ablanın (Pekuysal'ın) sesi işitilirdi birden. Ataköy'ün maskotuydu o. Sıra falan tanımaz, söylenerek, şakalaşarak dalıverirdi otobüse. O günlerde şöhret olmak, tanınmak, bilinmek, sevilmek kolay değildi. Ahali arasında tiyatrocu olmanın saygınlığı vardı. Kimse ses etmezdi Suna ablaya. Yaşam boyu sade, gösterişten uzak, kendince bir evde yaşadı. Eski Ataköy'ün, yetmişlerin kültürünün en güzel örneğiydi o...

Ataköy'den hayli uzak diyarlara taşınınca, o günlerde ekrandan çıktı Suna abla. Tatlı Çarşamba diye sevimli bir kabare yaparlardı. Yıllar sonra tiyatroda profesyonel olunca birkaç kez karşılaştık onunla.

Lüküs Hayat'ta yıllarca oynadı, şarkılarını söyledi, ağır hastalık geçirmesine karşın, bedeni acılar içinde kıvranırken bile sahnede devleşir, dikleşirdi. Ataköy sokaklarında bir Suna abla vardı...

Diyeceğim Ataköy'ün yaşam sevinci taşıyan resminde, sokaklarda özgür koşan çocuklar, hafta sonu ailelerin doldurduğu meydanlar, Suna ablanın herkesi gülümseten sesi vardı, ama şehit Lütfü yoktu... Seksenli yıllar, 12 Eylül'ün getirdiği yeni sorunları kıyasıya derinleştiriyor, pek çok genç gibi Lütfü de nedeni belirsiz gibi duran, oysa zemini çoktan kurgulanmış bir savaşta şehit düşüyordu.

Sıtkı amcanın aniden çöktüğünü, şakaklarında tek tük görünen beyazın, tüm saçlarına dağıldığını, ağzını bıçak almaz bir halde Ataköy'ü terk ettiğini işittik. Demek yaralı yüreği, oğlunu anımsatan Ataköy'e katlanmasını güçleştiriyordu. Şöyle bir iç geçirip, düşündüm... Mekânların bir ruhu vardır elbet. Ama oraya can veren soğuk binalar olamaz. Geride Suna abla yoksa, sokaklarında Lütfü koşmuyorsa ve Sıtkı amca artık oralan terk etmişse, neden Ataköy'de olması gerekir ki kişinin?

Ataköy Dördüncü Kısım 70'lerdi ve belki de tükendi...

Kimi Ataköy Dördüncü Kısım kahramanlarına yeni mahallemizde, Beşinci Kısım'da rastlayınca bu fikrim daha da kökleşti. Taş yerinde ağırdır derler ya... Vereceğim örneğe çok uygun olmasa da, sanki kimi insanlar, kimi semtler ve durumlar için yaratılmıştır...

Ataköy Lisesi meşhurdur, geleceğiz oraya... Yanı başında çarşı vardır, hemen arka tarafında da koca otopark. Onun yanından da meşhur yol geçer. Biz yolun sağında otururduk, karşı sıramızda Suna ablaların evi vardı. Emin olun, Suna abladan daha şöhretli biri daha vardı o evde: İğneci Şenel hanım. Eğer ona özel bir parantez açmazsak hem haksızlık ederiz, hem de öykü yarım kalır.

Benim iğneci Şenel teyzeyle özel anılarım var, o aynı. Esasen Ataköy sınırları içersinde her konunun sorulduğu, her meselenin içinde bulunan birinden söz ediyoruz. Köy yerlerindeki muhtar gibidir iğneci Şenel. Kim nerede oturur, ne iş yapar, gece kim kimle görüşür, hep bilir. Tıbbi bir danışmanlık yanı da vardır. Tam olarak hangi yolla sağlık işlerine baktığını bilmiyorum. Eski bir hemşireydi sanırım. Bizde eczacıya hekim muamelesi yapmak yaygındır. "Sen bilirsin bakayım, hangi şurup bizim oğlanın öksürüğüne iyi gelir" türünden masum sorular kadar, romatizmasına eczacıda çare arayanlar da çoktur. Ataköy'de yolu iğneci Şenel teyzeye düşmemiş kimse yoktur.

Poposunu görmediği bir çocuğa rastlamak olanaklı değildir.

Yetmişlerin Ataköy çocuklarını kıçından tanır Şenel teyze.

Ben sıklıkla hastalandığım, kronik bronşitten kıvrandığım için sürekli giderdim Şenel teyzeye. Şuruptan hoşlanmayan ve hekime "bana iğne verin" diyen bir çocuktum. Bu tuhaflığım elimde ilacımla Şenel teyzeye ilk gittiğimde, onu da çok şaşırtmıştı. Yaramazların, uykusuzların korkulu rüyası iğneci Şenel teyzeye kendiliğimden gider, iğnemi olur, dönerdim. Pek çok çocuk tanımış Şenel Hanım benim gibisine rastlamamış olmalı ki, yıllar sonra ergenlik çağına gelmiş genç bir adam olarak Ataköy'ün yeni mahallesinde karşısına çıktığımda, hemen anımsadı.

Bana garip gelen, Şenel teyzenin bir Dördüncü Kısım figürü olmasıydı. Şöyle diyeyim; onu yeni dekorda benimsemeye hayli direndim. Ben ne dersem diyeyim, iğneci Şenel popülerliğini bu yeni yerde de kurdu ve Ataköy'ün sahici, seçilmiş muhtarı olmayı becerdi.

Eşi ve iki çocuğuyla yaşayan bu deli dolu kadın, neredeyse bütün Ataköy ahalisinin gönlünde yer edinmiştir. Üstelik onun canlı, atak, hatta bazen fazla dırdırcı haline karşın, eşi sade, sessiz biriydi. İki çocuğu da terbiyeli ve eğitimli Ataköylülerdi...

Ataköy'ün iki mahallesinde yaşamış biri olarak anılarımda yılbaşlarının nasıl büyük bir yer kapladığından da söz etmeliyim. Esasen iki ayrı süreçte Ataköy'de yaşamanın farklı iki kültüre ve on yıl gibi kısa aralıklarla bile olsa, toplumun nasıl büyük bir dönüşüm geçirdiğine tanıklıktır anlatacaklarım.

Memur aileleri için kimi özel günler, taşkınlık yapmak için, varsa üç beş kuruş birikim, bunu harcamak için bahanedir. Şöyle bir anımsayın, eve muz girdi mi bayram coşkusu yaşanırdı. Anneler akşamları çocuklarına taneyle verirler, minikler ertesi gün yiyecekleri zamana dek, muzun hayalini kurarlardı. Diyeceğim, Ataköy'de oturan üç beş Emlak Kredili aile de, sanırım banka üyesi olma dürtüsüyle kiracılık ettikleri bu semte bağlanmışlardı, yılbaşlarını böyle algılıyorlardı. Söz ettiğim aileler bizim ailelerimiz, yani çocukluğunu Ataköy sokaklarında geçiren; çarşısını, parkını, okulunu, ağacını bilen, havasını soluyan kuşağımın anne babaları... Yıllar sonra farklı biçimde karşılaştığım Ataköy çocuklarının aileleri...

Çoğu yılbaşı evlerde toplanılırdı. Çalışan insanlar oldukları için günler önceden zamandan zaman çalarak zeytinyağlılar yapılmaya başlanır,

ara sıcaklar için börekler sarılır, elinden iş gelenler tatlıları hazır eder, önceden yapılan işbölümüyle de içkiler, çerezler hazırlanırdı. Banka çalışanları için yıl sonları kâbustur. Gece çok geç vakte kadar mesai sürer, bir türlü defterler tutmaz, yılın hesabının görülmesi için çırpındıkça çırpınırdı memurlar.

Biz, bankacı çocukları herkesin evinden şarkılar, türküler taşarken gözlerimiz yolda anne babalarımızı beklerdik. Bakırköy'den sıkça gelen minibüsler çarşı önünde dururdu. İçinden hangimizin annesi, babası inecek diye beklerdik. Çoğunlukla gece geç saatlerde ancak aileler bir araya gelmeyi başarır, çocuklar uykuya dalmak üzere olurlardı.

Ataköy evleri orta gelirli aileler için kurgulanmış lüks konutlardır. Başka bir deyişle, dünyanın başka yerinde sıradan insanların kolayca elde edecekleri bu evler için, birilerinin avuçla para vermesi şaşırtıcıdır. Gerçi o vakit, özellikle Ataköy 4'ün gökdelenlerinden denize bakmak ayrı bir hazdı. Halen bu keyfi yaşayanlardanım ben. Bir türlü Ataköy'ü terk etmeyi istemeyen hekim kuzenler, hâlâ o eski gökdelenlerde oturur. Pencereden şöyle bir geniş açıyla bakarsanız, sonradan eklenen çok katlı binaların sizi demir parmaklıklar ardına sıkıştırdığını düşünseniz bile, İstanbul'un büyük bölümüne hâkim manzara özgürleştiricidir.

Bu arada, o binalarda Oktay Akbal'ı ziyaret ettiğimi de anımsıyorum. Doğrusu Oktay ağabeyin Ataköy'de oturduğunu öğrenince garip bir hemşehrilik duygusuyla gitmiştim ziyaretine. Evin dört yanına, okumuş, yazmış bir edebiyatçının izi, kokusu sinmişti. Her zaman yazar evlerini merak etmişimdir doğrusu. Eski tip daktiloyu görünce neşelendim. Bazı nesneler çok şey imler, söyler. O daktilo da bana öyle geldi. Oktay ağabey eski fotoğrafları gösterdi; dergilerden, geçmişin yazınsal tartışmalarından söz açtı. Akşamüstleri geniş parkta yürüyüş yapmanın keyfini dillendirdi. O parkta, sokaklarda, caddelerde ne çok dolandığım geldi aklıma.

Hazır Ataköy edebiyatçılarından söz etmişken Hasan İzzettin Dinamo'yu da analım. Ben kendisini tanımadım. Ama tanıyana çok rastladım. Benim için esas şaşırtıcı, büyüleyici olan Melih Cevdet Anday'ın Ataköy İkinci Kısımlı oluşudur. Çok yazdım Melih Cevdet tutkumu. Onu da meraklısı bulsun...

Yılbaşı kutlamaları bankacı çocukları için kolay başlamazdı. İki oda bir salon, en kabadayısından üç oda bir salon evlere ne öyküler sığdırırdı bu küçük insanlar. Bir yılbaşını özellikle önemserim. Çok

küçük olmama, içinde çocukça boş gözyaşları bulunmasına karşın, artık Ataköy'de kalmayan bir gelenekten söz edeceğim.

Bugün Marina'nın olduğu bölgede, dev otelin bulunduğu yerde, Ataköy'ün simgesi olan bir taverna vardı. Adı Angelo'ydu. Kendi adını işletmesine veren bir İtalyanındı burası. İstanbul'un farklı yerlerinden eğlenmeye türlü kişiler gelirdi buraya. Bugünün tavernalarından farklı, ailelerin kolayca mutlu olacağı yapıdaydı. Ataköylüler sahiplenmişti Angelo'yu, içlerinden biri olarak görür, uzakta bir eğlence yeri aramazlardı. Ağırlıklı olarak ahşap dokulu bir mekândı burası. Denize yakın, sıcak, sevimli...

Bizim memur aileler parayı denk edip, bir yılbaşını Angelo'da geçirmek için hazırlanmışlardı. Diğer aileler çocuklarını evde bırakmıştı ama ya benim huysuzluğumdan ya da anne babamın zaten yılın büyük bölümünü bensiz geçirmelerinden, yanlarında kapıya dek gelmiştim... Geldim gelmesine de, kapıda bizi karşılayan acayip şapkalı, renkli kostümlü, orası burası fırfırlı adamdan korkmuştum. Araçları karşılayan görevlilerden söz ediyorum. Nasıl bir ağlamak...

Çevredeki herkes beni ikna etmek için çırpınıyor, bense bu palyaço benzeri, militer çağrışımlı adamla aynı yerde olmak istemiyordum. Sorunu nasıl hallettik tam anımsamıyorum ama, içerde, babamın omuzlarında zıplayıp hopladığımı, patlayan balonları, alkışları, kahkahaları anımsıyorum. Angelo'nun en küçük misafiri bendim sanırım.

Yetmişli yılların o eğlence anlayışı yerini yeni on yılda başka bir türe bıraktı. Ataköy'ün değişimi Angelo'nun yaşamasına da olanak vermedi. Esasen o bölgede kendine özgü ve Bakırköy, Ataköy, Yeşilköy ve çevre insanını mutlu eden, yeme içme eğlence gereksinimlerini karşılan önemli olanaklar vardı. Şimdi çoğunun yerinde gösterişli, neo-liberalizmin simgesi yapılaşma var. Onlara da geleceğiz...

Bir yılbaşı gecesi tanıştık biz.

Bıyıkları henüz terlemiş birkaç genç, anne babanın dışarıda olmasını talih sayıp, amatör bir ev partisi tertip etmeye karar vermiştik. Amatör diyorum, ne doğru dürüst bir kasetçalar vardi, ne yılbaşına yaraşan bir sofra; ne para, ne de geceyi şenlendirecek kızlar...

Taşkın hareketlerle, abartılı kahkahalarla ve bolca içerek başlamıştı gece. Gençliğin bütün karmaşık ruh hali ortadaydı. Erkek erkeğe olmanın bildik bayağılığı da seziliyordu. Günlerce o akşam konuk

etmek için arkadaş kızlar aramıştık. Böyle bir geceye kızlı erkekli danslar, kaçamak bakışlar, belki de hafiften filizlenen ergenlik aşkları sığmalıydı. Yokluk büyüktü.

Öyküsünü sonra anlatacağım Beşinci Kısım çarşısı cıvıl cıvıldı. İyice süslenmiş, alışverişler tamamlanmış, millet birbirine iyi yıllar dilemiş, herkes evlerine çekilmişti. Çok kanallı ülkenin prova dönemiydi. Görgüsüzlük televizyonlardan taşıyordu. Boktan yapımlar ardı ardına geliyor, abartılı giysili, kötü sesli şarkıcılar sırayla beliriyordu ekranda. Saat on iki olduğunda en bayağısından dansöz yarışı başlayacaktı.

Umulmadık bir anda gelen bir telefon heyecanlandırmıştı hepimizi. Farklı yaşlarda yedi erkektik. Müzisyen olan, romantik bir arkadaşımız vardı. Onun evindeydik. Konservatuvar sınavları sırasında tanıştığımız bir kızcağızdı arayan. Bir Fransız lisesinde okuyordu. Hoş beşten sonra, ne yapıyorsunuz, nasıl geçiyor gece, diye sordu. Keyfimizin yerinde olduğunu söyledi bizim müzisyen ama gerçek öyle değildi. Anlaşılan Bakırköy'de bir evde bizimkine benzer bir liseli kızlar partisi vardı. Hadi gelin, dedik...

Yanıt olumlu olunca onları almak üzere düştük yola. Gece yarısı olmuştu. Yani yeni yıldaydık. Hafif esrik kafalarımızdan tatlı düşler geçiyordu. İyi çocuklardık biz. İçimizde kana kana bir aşk özlemi vardı. Üç kişiydik kızları almaya giden. Ataköy 5'ten çıkıp sola kıvrıldık, Ataköy ile Bakırköy'e köprü olan tren yolunun altından geçtik, yanımızda karakol kaldı, polislere şöyle bir gece selamı çakıp, şimdi Bakırköy spor kulübünün olduğu yönden kıvrılarak Zuhuratbaba yönüne döndük.

Zuhuratbaba'nın yardımına bu gece gerçekten çok ihtiyacımız vardı. Cuma günleri önünde kuyruklar olan, farklı dileklerle insanların derman aradıkları, İstanbul'un simge türbelerinden biridir orası. Bir ayağı Bakırköy'ünde, diğeri Ataköy girişindedir babanın. Önünde başı bağlı adak adayan kızlar, kadınlar görseniz de Zuhurababa'nın Osmanlı mı, yoksa Bizans mı olduğu bilinmez. Başka deyişle Müslüman mı, Hıristiyan mı olduğu bilinmemektedir. Önemli de değildi o gece. Ellerini Tanrı'ya açıp, medet uman biz genç sarhoşlara kim yardım ederse etsin fark etmezdi.

Fatih Sultan Mehmet'in ordusunun derdine derman olan Zuhuratbaba, bizim gibi küçük lokmaların işini de halletmeliydi. Değil mi ki ben önünden ta çocukluktan beri saygıyla geçmiştim. Annem, teyzem, bildik tüm dostlar ona saygı göstermiş adaklar adamıştı, bugün de

benim gereksinimim vardı işte.

Sultan Fatih'in ordusu bugün Zuhuratbaba'nın türbesinin bulunduğu yere geldiğinde, ordu susuzluktan kırılmaktadır. Söylenceye göre aniden aksakallı bir dede zuhur eder ve kumandana "beni hünkârınıza götürün" der. Padişahın karşısına çıkınca; "Devletlim burada değil bir orduya birkaç orduya yetecek su var" der ve şimdi türbesinin olduğu yerde çalılar arasında saklı kuyuyu gösterir. Gösterir göstermez de hakkın rahmetine kavuşur. Bunun üzerine "baba"yı oraya gömer, burasını da türbe yaparlar.

Yıllar içinde orada bir gelenek oluşur. Mumlara para yapıştırılır, bırakılır. Eğer para muma yapışırsa, dileğin gerçek olacağına inanılır. Bu gelenek farklı biçimlerde hâlâ sürer. Acaba o gece biz de dileğimizi önce Zuhuratbaba'ya duyurmalı mıydık? Yoksa baba halimizi çoktan fark etmiş miydi?

Bakırköy'ün yeni yapılmış, görgüsüz bir alışveriş merkezinin önünde beklemeye koyulduk kızları. Tüyler ürperten bir serinlik vardı. Alkolün etkisi yiğitliğimizi arttırmıştı anlaşılan. Uzaktan üç kız göründü. Arabaya nasıl sığacağımızı bir yana koyup, bize yaklaşanları iyice algılamaya çalışıyorduk. Galiba aramızda kızları paylaşıyorduk. Sonradan öğreneceğim üzere kızlar bu halimize kıs kis gülmüşler...

Selamlaşma faslı çabuk geçti. Aileden araklanan arabaya üst üste yığıldık. Yersiz şakalar, abuk sabuk sorgulamalarla köyümüze yol almaya başladık... Zuhuratbaba'nın önünden bombeli yolu takip ederek aşağı yöne doğru ilerliyorduk. Akıl Hastanesi karanlığa gömülmüş, ürkütücü bir sessizlik halindeydi. Üçüncü ve Dördüncü Kısımların birbirine karışmış sınırını çabuk aştık...

Yıllarca sevgiliyi özlemle bekleyeceğim, ağaçlarla örtülmüş evlerin hemen yanı başındaki Ataköy'ü Bakırköy'e bağlayan merdiveni fark ettim. Uzun yürüyüş yapmayı sevenler, o sonradan yapılmış duvarın kıyısına dek sanki bir evin içindeymiş gibi davranır, basamakları çıkıp da, Bakırköy sınırlarına girince kendine çekidüzen verirdi. Bir başka âleme, herkesin olduğu, dışarıdan gözlerin baktığı bir arenaya çıkmış gibi hissederdi kişi kendini...

Eve vardığımızda kısa bir Ataköy turunu tamamlamış sayılırdık. Sessizliğe bürünmüş, biraz daha yaşlı ikinci kısmın önünden geçip girmiştik beşe... Orada ahali emekliliği yaşar gibiydi. Bir daire içinde, korunaklı izlenimi doğuran yapılar, yapraklan dökmüş olsa da, ağaçlar tarafından el üstünde tutulur gibiydiler. Kimsesiz kalmış oyun

parkının boş salıncakları hüzün verirdi insana... Yerler çamur, küçük göletler oluşmuş biçimde kış uykusuna dalmıştı sanki ikinci kısım...

Ataköy 5'in bir türlü tamamlanamayan, gereksiz büyüklükte ve hayli çirkin mimarisiyle karanlığa gömülü duran camiini de gördüm yeniden. Yıllar sonra, şaşırtıcı biçimde zavallı bir köy ibadethanesine dönüvermişti. Alaturka bir bahçe seti yapılmış, adı lojman olan çirkin bir imam evi kondurulmuştu içine. Özal döneminde yeniden üretilen ve artık iyice kitch olan yeni bir yapılaşmaydı söz konusu olan...

80'den sonra ortaya çıkan yeni zengin sınıfın öncülüğüyle dönüşüyordu Ataköy de. Ankara'da yapılan ve cumhuriyet döneminin en büyük cami oluşumundan önce başlanmıştı Ataköy'deki caminin yapımına. Kocatepe Camii kadar tantanası olamadı. Ama en az onun kadar biçimsiz, geçmiş mimariyi taklit etmekten öteye gidemeyen bir yapıdan söz ediyoruz.

Oysa cumhuriyetin yeni modernleşme aşamasının bir ürünü olan bu uydu kent, mimarların yaratıcılığına güvenip, yakın doğu coğrafyasının özgün örneklerinden birini yaratabilirdi. Dini konulardaki biçimselliğin ve cesaretsizliğin bir ürünüdür Ataköy Beşinci Kısım Camii...

Üstelik cemaat yoksunu bu yapılar cuma namazı, ramazan ve bayram gibi özel günlerin dışında asla akla gelmezler. Daha yapım aşamasındayken dindar ailelerinin teşvikiyle camiye yönlendirilen, o gün aynı araçta yol aldığım dostlarımla birkaç kez ben de teravih namazına gitmiştim. Gençlik heyecanıyla evden izin almanın kolay ve meşru yolu olarak gördüğüm bu kaçamak gece kurgularına, ancak bir iki gün katlanabildim. Bir türlü bitmeyen teravih namazı, genç yüreğimi sıkıyor, bir an önce kendini sokağa atmak isteyen ben, hocanın abuk sabuk nasihatlerini dinlemeye katlanamıyordum. Allah selamet versin... Gece özgürlüğünden hemencecik vazgeçtim...

Evde olmak, teravihte olmaktan iyidir!

Dahası, bayram sabahlarında birbiriyle yarışır gibi toplanan kalabalık bana inandırıcı gelmiyordu. Bir tür zorunluluk gibi veya gösteriş toplantısı gibi gerçekleşiyordu camideki bayram buluşması. Sahte yüzler, yalancı iman gösterileri... Bu yeni orta sınıf kapitalist dindarlaşma/muhafazakârlaşma diyebileceğimiz uygulamanın en özgün örneklerini veriyordu Ataköy'e...

Tatlı paranın yöntemini bulmuş KOBİ'den fabrikatör sınıfına doğru

yollanan bu kurnaz esnaf kültürü Özal'a iman ediyor ve salgın her yanı sarıyordu. Başka bir deyişle bayram sabahları nasıl olup da Ataköy'de ev sahibi olduğu anlaşılamayan (ya da gayet iyi bilinen) işini bilen memurlar; daha düne dek tezgâhtarlik eden, şimdi kentin dört yanına irin gibi yayılan fırsatçı esnaf; okur-yazar olup, geleneksel Ataköy ahalisinden gelen kimileri bir arada, sorgusuz Tann'ya boyun eğerek dua ediyorlardı... Her biri yanına kazık kadar oğullarını alıyor da bu alaturka ve yazık ki sahte uygulamayı meşrulaştırmak, yaymak için gayret gösteriyorlardı.

80'lerin acayip siyasi iklimini irdelemek için yersiz bir öykü olabilir içinde bulunduğumuz, ancak Amerikan, İtalyan, Fransız okullarına gönderdikleri çocuklarını yeni dönem Türk-İslam sentezine ikna etmeye çalışan fırsatçı yeni burjuvalar gülünç gelir şimdi bana. Her şeyin alınır satılır olduğu günlerde kimileri ruhunu dindirmek, kimi yeni sınıfının gereğini yerine getirmek, kimiyse geçmiş bir alışkanlığı sürdürmek üzere buluşurdu bayram namazlarında. Sonradan göreceğimiz üzere bu çocuklar yetişkin olduklarında bir başka dünya hayal etmeyecek, var olan düzeni tekrar üretecek ve küresel iklime eklemlenen ılımlı İslam içinde bocalayan yeni tür burjuvaların son hali olacaklardı.

Aşağılık pragmatizm için Beşinci Kısım iyi bir gözlem alanı olurdu elbet. Ancak zaman, bu dönemi de aratır hale getirecek ve özellikle Dokuzuncu ve Onuncu Kısımlarla birlikte yepyeni kültürün yerleştiğine hayretle tanıklık edilecekti. Bu süreci kavramak için kamu bankalarının içinin nasıl boşaldığını, ortadan kaldırıldığını ve devlet eliyle yeni tröstler yaratıldığını anlamak gerekir.

Kuşku yok ki Ataköy demek Emlak Bankası demekti. Emlak Bankası da konut üretme ve kooperatiflere kaynak yaratma anlayışıyla kurulmuştu. Cumhuriyete bugün saldıranlar, kapitalistleşme sürecini inşa ederken bile o gün uygulamalarının ne denli sağlıklı olduğunu kavrayacaklardır. Ziraat Bankası gibi, Emlak Kredi de adıyla paralel bir işlev üstleniyordu.

Kumbaraları anımsayın. Toplumu, tasarruf etmeye çocuk yaşta özendiren, kendi gerçeğini bilen kuşaklar yaratmayı önemseyen bir disiplinden söz ediyoruz. Okullarda yerli malı haftalan kutlanmaktaydı. Dönemin çocukları incirin nerede yetiştiğini bilir, ülkede ne kadar üzüm üretildiğini kavrar, üreten olmanın sevincini küçük yaşta edinirdi.

Kumbaralar için de bu tür simgeler denebilir kolaylıkla. Annem her

yeni tasarım kumbaranın bir örneğini de bana getirirdi. En güzellerinden biri tek katlı bir ev tasarımı içinde sunulan, ahşap kumbaraydı. Bankanın simgelerinden biri de leylekti. 80'ler hem bu ilkeyi, hem de bankayı ortadan kaldırdı.

Önce adı değişti. Zorlama birleşmeler içi boşalan banka, diğerlerine can simidi olmaya itiliyordu. Adına Emlak Bankası dendi. Genel müdürlük edenlerin skandallarının ardı arkası kesilmedi. Özal'ın prensleri bankayı soyup soğana çevirdi. Animsayın haber yapımlarında Uğur Dündar dedektif gibi Engin Civan'ın peşinden gider, biz de merakla izlerdik. Özalizmin, memleketi nasıl hastalıklı bir ruh haline taşıdığını, soygunculuğun, bozgunculuğun nasıl meşru bir zeminde gerçekleştiğini açıklıkla görürüz Emlak Kredi Bankası sürecinde...

En son Anadolu Bankası'nın kötü mirası da Emlak Bankası'na yüklenmiş, dünyada benzeri olmayan biçimde küçük büyüğü yutmuş ve yönetim başarısız olana devredilmişti. Biz Emlak Kredi geleneğinden gelen aileler büyük şaşkınlık ve üzüntü içindeydik. Anne, babalarımız bir tür toplumsal sorumluluk itkisiyle yıllarca çalışmışlar, Ataköy evleri başta olmak üzere yurdun dört yanında Emlak Bankası kanalıyla üretilen konutların sağlıklı oluşması için canlarından vermişlerdi.

Ataköy evlerinin yapılması için kurulan, bankaya bağlı TİMLO'da görev yapan inşaat yüksek teknikeri babam ve banka üyesi annem, dönemim önemli tanığıydılar. Şimdilerde süren dostlukları da o günden kalanlardır aslında ve eğer Emlak Krediliye bir dokunsanız, bin ah işitirsiniz. Kamu yararı, kamu bankacılığı, 80'lerin ahlakıyla rantçığa dönmüştü...

Uzun bir yılbaşı gecesinden söz ediyordum size. Kuşkusuz o gece tüm bunları düşünmüş olamam. Eve vardığımızda aç kurtlar gibi bekleyen diğer arkadaşlarımız karşıladı bizi. Ev nasıl bir hızla loş ve romantik bir ortama kavuştu hayret edersiniz.

Tarihi, karmaşık ve kakafonik bir aşk gecesinden söz ediyorum. Bizi buluşturan konservatuvar kapısında tanıştığımız arkadaşımız göz ucuyla müzisyene bakıyordu, ama bir başkasıyla dans etmekteydi. Ben annesi bizim okulda öğretmen olan bir diğeriyle dans ediyordum. Halimden memnundum, ama yanlış adreste olduğumu zaman bana gösterecekti.

İlk aşkım diyeceğim, delici bakışlarıyla geceye damgasını vuran

sevgilim, bizim müzisyenle dans etmekteydi. Gençtik, masum ve kendiliğinden bir yılbaşı yaşıyorduk. Her birimiz sabaha çığlıklarla uyandık. Yüreğimizde geceden kalan aşkın ateşi vardı.

Kızlar bir saat bile kalmadan gitmişlerdi. Esasen doğru dürüst bir dostluk bile yeşermemişti. Yine de kurgu yapmaktan yorulmayan, genç ve amatör âşık yüreklerimiz çarpıyordu. Küçük bir hata olmuş, uzun süre yılbaşlarında en güzel sözleri fısıldayacağım, yeşil gözlerini belleğime kazıdığım ilk aşkımla o gün tanışmış, ama kavuşamamıştık...

Gece kırık dökük, tedirgin bir uykunun ardından, daha gün aydınlanmadan uyanmış, yanımdaki hırıltılı, gürültücü arkadaşımla geniz yakan soğukta yollara koyulmuştuk.

Ataköy'de yürümek özgürlük demekti benim için... Evler sessizliğe bürünmüştü, caddede bir iki köpek dışında canlı yoktu. Susuzluğumu anımsıyorum.

İkinci Kısım otobüs durağına dek ağırdan yürüdük. Durağın ardında, tüm caddeyi gören bir bank vardır. Üzerine bağdaş kurup oturduk. Göğe baktım... Bankın üzerine kazınmış aşklara dokundum. Yanımdakine bir şeyler söyledim, anımsamıyorum...

Bunun heyecanla, tutkuyla, aşkla yaşayacağım yılbaşlarının ilki olduğunu bilmiyordum...

Kimlik Krizi İçinde 80'ler

Farklı kuşakları tarif eden çeşitli kavramlar ve imgeler olduğunu, türlü örneklerle görürüz. 68 kuşağı, ülkenin demokratik yapısı içinde, dünyadaki hareketlere eklenmiş bir özgürlük kuşağı olarak tarif edilebilir. Cumhuriyet kurgusu içinde beklenenden hızlı gelişen bir toplumsal yapıdan söz edebiliriz. Düşünsel olarak ne denli hazır olunduğu tartışılsa da, asker eliyle oluşmuş bir anayasa bu örgütlü, tepki veren toplumsal yapıyı sağlamış olsa da, bugün hâlâ Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan'la cisimleşmiş bir devrimci kuşaktan söz edilir.

Bu kuşak, edebiyatını, tarihini yaratmış, belgelemiştir. Dillerde şarkıları, destansı öyküleri vardır. Yolu Türkiye'den şöyle bir geçen herkes o devrimci savaşımın gücünü bilir.

O gençler daha özgür, eşit, kalkınmış bir dünya düşüne inanmışlardı. İşin garibi bir darbeden sonra doğan demokratik havayı yaratan askerler, umduklarından etkili ve güçlü bir kuşakla karşılaşınca onları darağacına göndermekten çekinmediler. Bir anlamda cumhuriyeti taçlandıran bu devrimci kuşak, giderek ABD uydusu haline gelen kimi siyasiler, kimi askerler tarafından yok edildi.

O günlerden geriye, bir söylenceye dönüşen devrimci hareket ve mecliste temsil hakkını bileğinin gücüyle edinen TİP kaldı. Ardından 78 kuşağı geldi. 12 Mart'ta can verenlerin ilkelerini savunan, dünyaya eklemlenmiş, olup biteni nesnel biçimde gören okur-yazar gençlerden oluşan, belki cumhuriyet tarihinin en siyasallaşmış kuşağı diyebiliriz onlar için. Ülkenin ve dünyanın gidişini görüyor, paylaşım, özgürlükler konusu ve dış siyasette fikir sahibi olmak, etkin rol almak istiyorlardı.

Sendikalaşmış bir işçi sınıfı, topyekûn aydınlanan bir Anadolu, emek eksenli dönüşün kimilerini fena korkutmuş, kızdırmıştı. Bu kuşağın kantarın topuzunu kaçırdığını düşünenler, asıl sahipleri olan ABD'yle işbirliğine giriştiler. Aslında faili meçhulleri de onlar kurguladı, sokak çatışmalarını da... Bunu o gün dile getirmek de olanaklı değildi, kanıtlamak da...

12 Eylül sabahı ülke yine tanklarla uyandı. Bu kez darbe hepsinden daha acımasız, etkili ve kalıcıydı. Ülke uzun yıllar darbenin etkisinden

kurtulamayacak; dönemin yasaları, yavaş yavaş yeni tür bir ahlaka dönüşecek; tüketim toplumunun istediği, bireyci, gamsız bir kuşak yaratılacaktı. İşte o kuşağın ismi hiçbir zaman olmadı.

Ataköy ve çevresi bu göstergelerin tamamıyla biçimlendi desek, yeridir. Beşinci Kısım ve ondan sonra kurulan tüm mahalleler bu darbe kültürünün doğurduğu utanmaz liberal iklimin ürünüdür. Seksenlerde kurulan beşinci kısımda aileler apolitik çocuklar yetiştirmek, ülke sorunlarını irdelemekten uzak bireyler oluşturmak için el ele verdiler.

Dokuz ve Onuncu Kısım bu yeni yaşam biçiminin somut belgesi gibidir. Bilindiğinin tersine Ataköy Beşinci Kısım'dan hemen sonra dokuz ve on yapılmıştır. Burası daha da insanları yalnızlaştıran dev gökdelenlerden, yine çok katlı olan, ama yatay kurulmuş binaların egemenliğinde koca bir alan oluşur. Denize uzak ve Ankara Asfaltı'yla iki aynı dünyanın ortasında bir konumdadır. Caddenin bir tarafı alabildiğine görgüsüz bir zenginliği imler (Dokuzuncu ve Onuncu Kısım), öte taraf BahçelievlerMerter hattındaysa yoksulluk, mahalle kültürü, kadercilik elle tutulur haldedir neredeyse...

Ataköy'ün tüm kısımları kentin merkezinden hayli uzak olduğu için, her tür ayrışma, bir anlamda türdeş insan barındırma fikri amacına ulaşmıştır. Gelgelelim 12 Eylül'ün ardından doğan bir tür kırsal ve göçle gelmiş yoksul halk sahile inmek, kentin nimetlerinden faydalanmak istiyordu. Giderek derinleşen yaşam biçimi farkı, bu ortak mekânlarda ortaya çıkıyordu.

12 Eylül dönüşümü, artık çatışma iklimini besliyordu...

Geçmişte Angelo'nun insanların içini ısıtan ezgilerinin yükseldiği sahil bölgesinde değişim başlamıştı. Önce bu taverna ortadan kalktı. Bölgeye bu yeni sürecin simgesel yapıları ardı ardına eklendi.

Deniz Otobüsleri, Yat Limanı, beş yıldızlı Oteller ve en önemlisi Galleria... Bu değişim sahil boyu hissediliyordu elbet. Eskiden Emlak Kredi Bankası emekçilerinin dinlence yeri olan Kamp ortadan kaldırıldı. C Moteller neredeyse imha edildi. Zaten son döneminde fuhuş yuvası halini almıştı. Yanı başında yazları kurulan Polonya Pazarı'nın esamesi okunmuyordu artık.

Ataköy sahilinde boydan boya uzanan C Moteller yıllar sonra büyük bir skandala da konu oldu. Esasen seçkin bir konaklama mekânı olarak adı duyulan C Moteller, yıllar geçtikçe düşük düzeyli konuklar

ağırlamaya başladı. Bir tür korsan dinlence alanına döndü. Kumarla ve fuhuşla anılmaya başladı. İki kutuplu dünyanın yıkılıp, İstanbul güzel doğu bloku kızlarını ağırlamaya başlayınca C Moteller işlevini yitirdi ya da dönüştürdü desek daha doğru olur.

O tarihlerde C Motellerin bulunduğu ortak yapı içindeki bir gece kulübünde çıkan yangın çok konuşuldu. Eski Baruthane'den dönüştürülen mekân, hiçbir önlem alınmadığı ve tek çıkışa mahkum olduğu için insanların boğularak ölmesiyle tarihe geçti.

Esas skandalsa C Motellerin sahibi Yasef Öztürk'le ilgiliydi. Yaşadığı süreçte defalarca basına konu olan Öztürk, ölümünden sonra aşkları, nikâhlı, nikâhsız (imam nikâhlı kadın) eşlerinin varlığıyla tartışma konusu oldu. Ölümünün henüz ertesi günü ortaya çıkan nikâhsız eşler, mirastan pay istediklerini dile getirdiler. Öztürk'ün bilinen tek eşi bu duruma itiraz etti. Ardı ardına üç nikâhsız davacı olunca, dönemin en çok tartışılan magazin gündemi belirlenmiş oldu.

Mahkeme kararıyla Yasef Öztürk'ün cesedi mezardan çıkarıldı, adli tıp kuruluna gönderildi ve yapılan inceleme sonucunda tüm çocukların Yasef Öztürk'e ait olduğu anlaşıldı, miras eşler arasında pay edildi.

C Motellerin asıl şöhreti yetmişli yılların sonuna dayanır. Türk siyasi tarihine Güneş Motel Olayı olarak geçen bir transferdir söz konusu olan. 1977 yılında azınlık hükümeti kuran ve cumhurbaşkanından (Fahri Korutürk) onay alan Bülent Ecevit, meclisten güvenoyu almayı başaramaz. Dönemi anımsayanlar bilir, birinci parti olmayı başarmak, hatta yüzde 40'ın üstünde oy almak bile o vakitte bir partiyi tek başına iktidar yapmaya yetmiyordu. Güvenoyu alamayan Ecevit hükümeti yerine, tarihe MC (Milliyetçi Cephe) hükümetleri olarak da geçen AP-MHP-MSP (ikinci milliyetçi cephe) hükümeti kuruldu.

Bu hükümeti düşürmek isteyen Ecevit, meşhur "11 tane kumar borcu olmayan milletvekili arıyorum" tümcesini kurdu. Adalet Partili 11 milletvekiliyle Güneş Motel'de (C Moteller) görüştü ve hepsine bakanlık sözü vererek, yeni hükümet kurdu.

Bu bölge yıllar sonra yeniden çok tartışılır oldu. Emlak Kredi Bankası'nın tavsiyesi toplu konut işlerini yürütmek için yeni bir kurumun varlığına gereksinim doğurdu. Adı TOKİ (Toplu Konut Dairesi Başkanlığı) olan bu kurum Emlak Kredi'yle aynı gereksinim doğrultusunda oluştu. Siyasi iktidarın alabildiğine egemenliğinde hareket eden TOKİ, Ataköy sahilinin de yapılanması işini üstlendi. Bölgedeki tüm yapıları yıkarak rant alanı haline dönüştürdü.

Gazeteler TOKİ ile Bakırköy Belediyesi arasındaki keskin kavgaya tanıklık etti. Aslında bu bölge eskiden İstanbul tarihinin önemli sahillerinden biriydi. Ataköy Plajı ya da geleneksel adıyla Baruthane Plajı'ydı burası. İstanbul modernleşmesi üzerine yazanlar için önemli bir göstergeydi.

İstanbul'un farklı bölgelerinde halkın gereksinimlerini karşılamak için pek çok plaj açılmıştı. Henüz mayoyla denize girip, orada birkaç saat geçirme kültürü yaygın değilken, bu etkinliğe Deniz Banyosu adı veriliyordu. En büyüğü Florya plajı olan; Büyükada Yörük Ali, Caddebostan, Moda, Fenerbahçe, Salacak, Tarabya plajları dolup taşıyordu.

16 Ağustos 1957 tarihli Hayat Mecmuası arka kapak konusu yaptığı bu plajlarla ilgili müjdeli bir haber veriyordu:

"Yaz başlangıcında İstanbul halkı denize girecek plaj bulamamak endişesi içinde iken, Bakırköy'de eski Baruthane sahasında tesis edilen modern plaj sitesi Florya'daki diğer tesisle beraber halkın imdadına yetişti. Şimdi İstanbulluların akın akın koştukları Baruthane Plajı'nın inşası tasavvur olunan sitenin ilk kısmıdır. 250 metre uzunluğunda, 50 metre genişliğinde bir kum sahaya yapılan plaj 400 kabinesi ve 1250 kilitli dolabı ile her gün on bin şehirlinin denize girmesini temin etmektedir."

Bu plajda dönemin büyük yıldızları Göksel Arsoy-Belgin Doruk'un fotoğrafları çekilmiş, Tarık Akan'ın cankurtaran olarak burada çalıştığı da magazinel bir not olarak akıllara kazınmıştır.

Dolgu yollarla biçimlenen sahilin ardında kalan plaj, aşını kirlilik nedeniyle denize girilemez hale gelindiğinde işlevini yitirmiştir. Ta 2000'li yıllarda belediyenin yeniden İstanbul'u denize girilir bir kent yapma anlayışıyla yola çıkışı, bu kentin insanlarına plaj kültürünü anımsatmıştır. Tuhaf olan, her yanı denizle çevrili bir kentin insanlarının bu doğa nimetinden faydalanamaması olmalıyken, şimdi denize girenler şaşkınlık yaratır olmuştur.

Ben Ataköy'de denize girenlerdenim. Elbet plaj devrine yetişmedim. Ancak Emlak Kredi Bankası bölgeyi uydu kent yaparken çalışanlarını da düşünmüş, Anadolu'da olanları İstanbul'la buluşturmak, İstanbul'da yaşayıp da tatil yapmaya gücü yetmeyenler için kentin içinde bir dinlence alanı yaratmak için, plajın olduğu yere çağdaş bir kamp alanı kurmuştu.

Ataköy'de yaşayanlar burayı bir tür yazlık olarak kullanırdı.

Özellikle hafta sonları dolup taşardı kamp. İçinde oyun alanları, yemekhanesi, güneşlenmek için plajı, küçük bir diskosu vardı. Denize girme koşulları ortadan kalkınca, bir de havuz yapıldı. Genellikle dışarıdan gelenlerle, Ataköy'de oturup günübirlik katılanlar çabucak kaynaşırdı. Bu anlayış genel olarak tüm kamu kuruluşlarında egemendi o dönem. Çalışanlarını sosyal olanaklarla beslemek bir tür görevdi. Özalizm vahşeti bu anlayışı da yok etti. Özelleştirmeler 80 sonrası başladı.

80 öncesinde, altı-yedi yaşlarındayken uzun iskelesinden denize girdiğimizi anımsıyorum Ataköy Kampı'nın... Ördekli bir deniz simidim vardı. Çoluk çocuk aileler doldurmuştu sahili. Sığ bir denizdi. Sahili kumla kaplıydı. İstanbul içinde bir yerden denize girdiğim son yıllardı... Ne zaman sonra Beykoz açıklarından, tekneyle denize girdiysem de, ayaklarıma sahile değdirdiğim bir başka örnek yok. Garip, annemlerin ballandırarak anlattığı Marmara'nın buz gibi sularını ben şöyle böyle anımsıyorum, çocuğum belki hiç bilmeyecek...

Beşinci Kısım'a taşınmayla birlikte yaz günleri kampa gitme arzum iyice artmıştı. Artık yürüyerek yirmi dakikalık mesafedeydi kamp. Yani havuz, yani, arkadaşlar, yani yazlık disco... Mahalle arkadaşlarım Emlak Kredili olmadıkları için ancak kaçak girebiliyorlardı içeri. Türlü numaralar yapıp kapıdaki bekçiyi atlatırdık. İş bazen pazarlığa dönerdi de, küçük rüşvetlerle hallederdik durumu.

Özellikle geceleri bir başka keyifli olurdu kamp. Yazlık diskoların masum ışıkları altında, ailelerin gözetiminde eğlenirdik. Şehir dışından gelenler yirmi günü doldurup memleketlerine dönecekleri zaman hüzünlü veda akşamları yaşanır, gelecek yıl yeniden birlikte olmak için, kışın mektuplaşmalar yapmak üzere sözler verilir ve hiçbiri tutulmazdı. Gençlik biraz da böyle gelgeç gönüllü işte...

Gece evden izin alıp kampa gitmek hayli dertliydi. Henüz lise çapında olan biz, ailelerin gözetiminden uzak, arabaların vizır vızır kol gezdiği caddeyi aşarak kampa gitmek isterdik. Aileler kendi gitmedikleri akşamlar bizi göndermek istemez, gece tenhalaşan sokaklarda yalnız olmamızdan endişe ederlerdi. Buna karşın ilk gençliğin en güzel anıları yakın dostumla, düşler eşliğinde yaptığım kamp yürüyüşleridir. Kampın kapısından girer girmez heyecanlanır, az sonra diskoda kiminle göz göze geleceğimizi, hangi çocukluk sevdasının peşinden gideceğimizi bilmeksizin atardık kendimizi piste.

Dönemin bireyci dansı Break Dance, yalnız erkeklerin imdadina yetişmişti. Önceki kuşakların tersine, yalnız başınıza diskoya gidebiliyor, kendinize bir kız arkadaş bulamasanız da, yaptığınız Break gösterisiyle ilgi çekebiliyordunuz. Bireycilik özendirilirken bu dans cuk diye oturmuştu işte. Kampa komşu bir tatil köyü vardı. Küçük aile diskosundan farklı bir yerdi orası. İki bölge tel örgüyle ayrılmıştı. Kimi zaman o tel örgüler kesilir ya da üzerinden atlanır, öteki tarafa geçilirdi. Dönem filmlerinde gördüğümüz karanlık tipli adamlar, boyalı saçlı, yarı çıplak kadınlar olurdu orada. Biz hangi akla hizmet onlarla aşık atmaya kalkardık, hayret...

Bir vesileyle Paris'e gitme şansım olmuştu o yıllar. Fransa'da yaşayan bir yazlık dostu bizi konuk etmişti evine. İlk o zaman görmüştüm Batılı anlamda alıveriş merkezini. İstanbul'a döndüğümüzde Ataköy'ü Bakırköy'e bağlayan yerde ünlü Fransız mağazalar zinciri Galleria'nın açılacağını işittik. Çok kısa zamanda inşaat tamamlandı ve açılış günü duyuruldu. İstanbul tarihinde inanılmaz bir gündü.

Bir anlamda geleneksel ticaret ve alıveriş yöntemlerinin sonudur 1988 yılı. Dönemim başbakanı, ülkenin yeni ideolojik simgesi olarak görüyordu Galleria'yı. Genlere işlemiş olan Avrupa öykünmeciliği, o gün elle tutulur, gözle görünür bir hal almıştı. Açılış günü Galleria'da olmak, bir anlamda Paris'te bulunmak demekti.

Turgut Özal'ın açılışını yaptığı dev alışveriş merkezi, tarihe başbakanın 260 bin liralık siftahıyla geçti. İnsanlar sabah erken saatlerde Galleria'ya girebilmek için yollara düştüler. Açılış saatinde izdiham oldu. Kapılar kırıldı. Sahil yolu tikandı. Kilometrelerce alanda araçların park ettikleri gözlendi. Galleria'yı görmüş olmak bir tür kimlik kazandırıyordu insana. Esasen 80'lerin yeni kimliğinin ya da kimliksizliğinin önemli bir göstergesiydi yaşanan. Ülke kısa zamanda büyük bir küresel pazara, alışveriş merkezine dönecekti.

O dönemi iyi gözleyenler alışveriş merkezini, alış gücü yüksek olan kitleden çok varoşlardan gelenlerin doldurduğunu anımsar. Uzun süre başı yemenili, üzeri entarili kadınlar göründü Galleria'da. Ucuz jeanler giyen, saçları bol jöleli oğlanlar, kızlar orayı buluşma yeri ilan etmişti. Görgüsüzlük paçalardan akıyordu... Mağazaların camlarına yapışan, her mağazaya girip çıkan, yürüyen merdivenlerden defalarca aşağı yukarı dolanan binlerce insan vardı.

Sosyete zaman içinde mekâna sahip çıktı. Eskiden salt televizyonlarda görünmüş olan buz pisti, en çok ilgi çeken yanıydı Galleria'nın.

Beceriksizce kaymaya çalışan boyalı güzellerin çığlıkları duyulurdu dört yanda. Kahkahalar, düşenlerle alay edenler için patlardı. Yeni bir buluşma mekânıydı aynı zamanda burası...

Fast food geleneği de burada yaratıldı diyebiliriz. Taksim'de Mc.Donalds açılmasına nasıl sevinildiğini iyi bilirim. Ama Galleria bir başkaydı. Ayaküstü beslenmeden öte bir süreçten, bir kavramdan, kültürden söz etmeliyiz. Artık bireyci, kimseyi düşünmeyen, paylaşmaktan uzak Fast Food yaşamlar kutsanır olmuştu.

Kısa sürede mağazacılık bitecek, esnaflık yerini zincir mağazacılığa bırakacaktı. İstanbul dört koldan alışveriş merkezleriyle sarılacaktı. Bugün ülkedeki alışveriş merkezi sayısı 200'ü bulmuş durumda. Neredeyse İstanbul'da soluk alınacak yerler, hiçbir plan yapılmadan bu merkezlere dönüşüyor. Eskinin şanlı Nişantaşı'sı, Bağdat Caddesi hızla önemini yitirmekte...

Uzağa gitmeyelim, Bakırköy'ün meşhur pasajlarını anımsayalım. Bir başka anlayış, bize özgü bir kültür söz konusuydu. Mağazalardan oluşan, adına pasaj denen yerlerden alışveriş edilirdi. Birden başka tür bir yaşam pompalandı topluma. Paranız olsun olmasın o ışıltılı, büyülü dünyaya dahil olmanız isteniyordu sizden. Doğal uzantı, kredi kartları çağı da böyle başladı. Esasen 12 Eylül'ü kurgulayanlar, niçin 17 yaşındaki çocuğun yaşını büyütüp, ibret olsun diye idam ettiler, o gün bu çok daha iyi anlaşıldı...

Galleria'nın hemen arkasına yapılan Marina da bu anlayışın bir ürünüdür. Yat limanı ilk açıldığında yine aynı kitle tarafından büyük ilgi gördü. Tuhaftır, parası olanlar sadece yatlarını oraya demirlemekle ilgiliydi. Oysa parasız olan aylak kitle, Marina'nın önündeki merkeze, orada açılan kafelere, barlara büyük ilgi gösterdi. İlkin seçkin bir mekân yaratmak isteyenler, zamanla alaturka, giderek arabesk bir çevrenin içinde buldular kendilerini.

Buradaki uygulamanın altından da elbet neo-liberalizmin ülkedeki temsilcisi Özal var. Bölgeyi geniş ölçekli bir kurgu içinde düşünen dönemin başbakanı, yap-işlet-devret modeli denen ve kime hayrı olduğu belli olmayan bir uygulamayla burayı hayata geçirdi. İşin gerçeği halkın varlıkları bir bir peşkeş çekiliyordu. Üstelik adı "Amerikan Rüyası" olan bir özendirme çalışmasıyla gerçekleşiyordu bu uygulama.

Yoksul halk tüm bu olup bitenlere tanık oluyor, gördüğü zenginliğe bir gün sahip olacağı inancıyla tatlı hayallere dalıyordu.

Televizyonlardan propagandası yapılan bu yaşam, bazen güdük ve gülünç sonuçlar veriyordu işte... Çevre insanı ne Marina'yı, ne Galleria'yı tüketim alanı olarak, istendiği biçimde kullanıyordu.

Alışkanlıklar sürüp gidiyordu işte...

Bölgenin sahici gereksimi deniz otobüsüydü denebilir……

Dönemin belediye başkanı Bedrettin Dalan'ın nasıl bir talan anlayışı içinde İstanbul'u yönettiği belleklerde tazedir. Hatta açığa çıkan vurgunlar karşısında halk arasında "tamam götürüyor ama en azından çalışıyor" şeklinde ifade bulan garip bir anlayış da yerleşmeye başlamıştı. Düşününce, 80'li yılların önemli bir göstergesiydi bu söylem. Çalmak, işini bilmek meşruydu. Kamu yararı, diğerini düşünmek, hak aramak demodeydi.

Tüm İstanbul gibi Ataköy sahilinin de çehresi bozuluyordu hızla.

İnşaat teknikeri olan babam, Dalan dönemi park, bahçe yapımında görev almıştı. Yeni zengin sınıfı yaratmayı amaçlayan Özal/Dalan geleneği, o güne dek adı işitilmemiş kimi firmalara büyük ihaleler veriyor, halen devam eden biçimde, bu yeni zengin adaylarının kredilerini de kamu bankalarından karşılıyordu.

Tipik ortadirek ailesi güdüsüyle uzun süreli işsizlik yıllarının ardında çalışma olanağı yakalayan babamın ardında kenetlenmiştik. Günler süren şantiye yaşantısına ses etmiyor, kimi zaman işçi koğuşlarında geçirdiği gecelere neredeyse duacı oluyorduk. Çalışmak, kimlik/kişilik bulmak demekti. Babamın neşesi yerine gelmiş, kronik rahatsızlıkları azalmıştı.

İşte Bakırköy Deniz Otobüsü inşaatı da böyle bir adamın omuzlarında yükseldi. Dalan'ın yandaş firmalarından birinde çalışıyordu babam. İhaleyi onlar kazandı. İşi hızla bitirmek sorumluluğu şantiye şefi babamın omuzlarındaydı. Gerçek bir alın teriyle, emeğini asla esirgemeyen babam ve işçileri, neredeyse gözlerini kırpmadan çabalayarak bitirdiler iskeleyi. Tuhaflık, elde edilen başarıdan emekçinin tek kuruş artı değer elde edemeyişiydi.

Annem yıllarca Ataköy başta olmak üzere sayısız kooperatife, ev sahibi olmak isteyene yetkili olarak onay verdi, kredi kullandırttı. İnsanlar başlarını sokacak bir yer sahibi oldular. Ama emekliliğinde bile bu namuslu ve Özal kültürüne direnen kadın, başını sokacak bir ev alma olanağını yakalayamamıştı...

Babam da İstanbul'un parklarına, kaldırımlarına, deniz otobüsü iskelesine alın terini akıttı. Ama bu aşağılık neo-liberal düzende iş bilenin, kılıç kuşananındı ya, orada alın teriyle çalışanın soluk alma şansı yoktu...

Dönemin zenginleri emekçilerin sırtına binerek yükseldiler. Gazetelerde boy boy fotoğrafları basıldı. İstanbul'da yeni bir lale devri yaşanmaktaydı. Hanımlar Papatyalar adıyla Semra Özal'ın çevresine toplanmış, Amerikanvari bir kültür, her yönüyle kuşatmıştı ülkeyi...

Yine de deniz otobüsü suları yararak Bakırköy'e yanaştığında büyük alkış kopmuş, heyecan yaratmıştı. Bakırköy-Ataköy sahilinin bu yeni konukları Avrupa-Asya arası ulaşımı hayli hızlandırmıştı. Tam bir gemi görünümünde olamayan, içinde her tür konforun bulunduğu bu araçlar büyük ilgi gördü. İlk başlarda pahalı bir ulaşım biçimi olsa da, zamanla alışıldı...

Deniz otobüsü tarifesi diye, Ataköy ve çevre sakinlerinin yeni bir gündemi olmuştu böylece. Günün belli saatlerinde kalkan deniz otobüsleri, acayip görüntülere ve çevresinde yeni sektörlerin oluşumuna da tanıklık etmemize neden oldu.

İstanbul trafiğini iyi hesap edemeyip deniz otobüsünü kaçıranlar, bir sonrakinin en az bir-bir buçuk saat sonra olduğunu bildikleri için aşırı tepki verirlerdi. Ağlayanlar bile görülmüştür. Deniz otobüsüyle yirmi dakikada Bostancı'ya varacağını düşünen ve buna göre iş görüşmelerini ayarlayanların kahırları mı dersiniz; sevgilisine söz verip, zamanında ulaşamadığı için, hemen iskeledeki telefonlara sarılıp türlü mazeret üretenler mi dersiniz... (O zaman cep telefonları yoktu.) Hatta kimi zaman "Ben bittim, mahvoldum, şimdi ne halt edeceğim" diye kendi kendine söylenenleri de görürdünüz!

Deniz otobüsü iskelesi araç yaklaşmadan yarım saat önce hareketlenir, jeton kuyruğu uzar, derme çatma ama modern görünüşlü yapının içindeki yaşam dışa taşardı. Otobüse hızlı hızlı binip, cam kenarı koltuk kapma telaşı içeriyi hızla tenhalaştırır, ardından son anda ayağını bu deniz aracına basmayı becerenlerin solukları işitilirdi... Her kalkış zamanı birkaç ciddi tartışma yaşanır, ya görevlilerin gamsızlığından yakınanlar olur, ya tertemiz kıyafetini koşarken çamura batıranların "siktir" çektiği işitilir, kimi zaman koşarken yere kapaklanan kadınlara rastlanırdı.

Özel bir otopark işletmesinin içinde, Marina'ya komşu olan iskeleye

varmak için, toplu taşımanın bıraktığı yerden, yan caddedeki otobüs durağından on dakika hızlı yürümek ya da koşmak gerekirdi. Dönemi yaşayanlar bilir, hava açık ve güneşliyken kişi bunu zevkle yapardı ama, kar kış olduğunda esen rüzgâr ayakları yerden keserdi... Bunu bilen ve deniz otobüsünü nispeten lüks taşıt olarak benimseyenler, otoparka taksiyle gelir, o yolu yürümek istemezlerdi.

Parlak zekâlı, yaratıcı olunması gereken bir dönemden geçiyordu ülke. İşini bilmek esastı. İstanbul'da hızla artan sarı plaka araçlar, taksiciler arasında da kıyasıya rekabet ortamı yaratmıştı. Serbest piyasa her yerde işliyordu. Çoğu zaman bu piyasa iktisadi mafyatik bir hal alıyordu ya, neyse...

Gönlü deniz otobüsü kaçırma manzaralarına dayanamayan bir grup taksici arkadaş hızla örgütlenip, yetişemeyenlere yeni bir olanak sağladılar. Olağan bir günde, herhangi bir araç sahibi, iskelenin olduğu yerde müşteri beklese sinek avlardı. Oysa deniz otobüsünü kaçıranlar paralı, hazır müşteriydi. Böylece yaşamımıza deniz otobüsünü kaçıranlar için düşünülmüş, sarı plakalı taksiler girmiş oldu.

Üç arka, iki ön olmak üzere beş kişi taşıyan bu taksiler, aşağı yukarı karşıya gitmek için alacakları ücreti beşe bölmüş oluyor, hem geç kalma psikolojisinde kıvranan yolcuya yeni bir olanak sağlıyor, hem de serbest piyasa yaratıcılığının özgün bir örneği olarak tarihe geçiyorlardı...

Yalnız dikkat çekici olan, bu ani örgütlenmenin rastlantısal olmayan bir biçimde hızla gerçekleşmiş olmasıdır. Dikkatli bir yolcu tüm taksicilerin Sivaslı olduğunu fark eder. Anlayacağınız, hemşehrilik bağıyla ortaya çıkan bir yapıdır söz konusu olan. Dışarıdan, yolcu bırakmaya gelen herhangi bir ticari araç talep olsa da, orada ki bir müşteriyi taşıyamaz. Kaç kez bu tür kanlı bıçaklı kavgaların olduğu gözlenmiştir.

Marina çevresindeki kendine özgü yaşam zamanla iyice belirginleşmiştir. Marinanın tel örgülerle ayrılan, teknelerin olduğu tarafında bambaşka bir zenginlik ve neredeyse toplumdan kopup gecelerin yaşandığı bir sosyal çevre oluşmuştur. Umulanın tersine yat limanının çarşısı seçkin bir mekân olmayı becerememiş, bölgedeki barlar eskiden Tarabya'da görünen piyanistşantör anlayışının bir uzantısı olarak gelişmiştir.

Seçkin sınıfın, zenginlerin uğrak yeri olmak şöyle dursun, varoşlardan

gelen heveskâr gençlerin, sonradan görme para babalarını gece yaşantısı için tercih ettikleri bir mekâna dönmüştür burası. Kendini göstermek için yarı çıplak biçimde ortada dolanan yoksul mahalle dilberleri, giyimiyle bir Amerikalı gibi duran arka semtlerin bitirim oğlanları, göbekleri çoktan yağ bağlamış, sonradan zenginliğin getirdiği görgüsüzlüğü madalya gibi taşıyan taşralı işadamları doldurmuştur marinayı...

Zamanla deniz otobüsünün yanında çay bahçesi belirmiş, bir iki gazete bayii, büfe eklenince de kimliği iyice ortaya çıkmıştır bölgenin...

Özallı yılların tipik bir fotoğrafıdır görünen. Galleria gibi dev bir yatırım, merkez olarak konulmuş, çevresine beş yıldızlı otel yerleştirilmiş, yat limanı esasen yeni zengin sınıfa hizmet vermek için kurulmuş, tüm bu yapı tüketim çılgınlığını özendirmek için neredeyse özel olarak kurgulanmıştır. Dönemin bilinen söylemi ise duruma uygundur: "Ülkede her şey bulunur."

Kuramsal olarak doğruydu elbet.

Ama kaç kişi Ataköy'deki evleri alıp, kiralayabiliyordu? Kim Galleria'dan düzenli alışveriş edip, gününü tüketerek geçiriyordu? Deniz otobüsü bile sıradan yurttaşın ulaşım aracı olmaktan uzak değil miydi?

Bu yeni oluşan çevreye yabancı, direnç gösteren ve belki de Ataköy'ün simgesi olan Gelik Et Lokantası'ndan söz etmezsek o günleri ve insanların ruh hallerini doğru anlatmış olmayız. Gelik, o dönem yıkılma tehlikesi atlatmış, nasıl olduysa olmuş paçayı kurtarmıştı. 12 Eylül ve Özal-Dalan geleneğinin her türlü değeri yok etme anlayışından kıl payı kurtulan Gelik'in tüm Ataköy ve çevresi için ayrı bir yeri vardır.

Nedir Gelik?

Nihayetinden bir lokanta! Sadece böyle açıklamak doğru olmaz. İstanbul tamamen fast food ve yabancı isimli lokanta zincirlerine teslim olmamışken, belki biraz da gelenekçi bir tutumla kimi lezzetleri tatmak için, çeşitli mekânlara gidilirdi. Gelik de kendine özgü mutfağı ve mekânıyla tercih edilen, neredeyse özel turlar düzenlenen bir lokantaydı.

Küçük yaştan itibaren Gelik'in ahşap egemen, biraz karanlik, insanı

iştahlandıran et kokuları arasındaki mekânına giderim. Eskiden orta gelirli bir aile için ödül gibiydi burada bir akşam yemeği. İstanbul'u henüz kebapçı kültürü sarmamışken, ki bu da kente yapılan büyük göçlerin bir göstergesidir, salt et yemekleri için gidilen yerler vardı. Şimdi mahalle aralarında açılan adana kebap, urfa kebap, lahmacun, şiş satan yerler, o zaman yoktu. Gelik tüm et ürünlerini, eti et olarak, dönüşmeden yeme geleneğine uygun hazırlardı. Müşterisiyle dostluk geliştiren ve uzun yıllar aynı yerde çalışmanın deneyimiyle bilgeleşmiş garsonları vardı.

Şehir dışından konuklar geldiğinde ağırlamak için en uygun yer Gelik'ti. Bir anlamda Angelo ve Gelik kardeş gibiydi. Biri, diğerini tamamlar nitelikteydi. Yıllar geçip, yeniden Ataköy'e taşındığımızda Gelik'i daha çok ziyaret ettiğimizi anımsıyorum...

Bir yılbaşını, 80'li yılların gençleri olarak, Gelik'te geçirmiştik. Demek bazı alışkanlıklar değişmiyor. Ataköylü için Gelik hep aynı. Neo-liberal fırtınaya dirençli, çevresindeki fotoğrafa uyumsuz, geleneksel varlığını asla bozmadan öylece, dik ve belki de yalnız duruyor...

80'lerin çocukları...

Sürekli sanık konumunda tutulan bir kuşak diyebiliriz onlar için. Babalarını, ağabeylerinin kusurları onlarınmış gibi davranıldı. Ortaya çıkan apolitik tablo sorun olarak görüldü, ama kaynağı araştırılmadı. Dahası Evren'in Anayasa'sına oy verenler kendilerinde suç görmediler ama çocuklarına kızdılar. Özal kültüründen nemalananlar, ardından ortaya çıkan adaletsizlikten ötürü çocuklarına kızdılar...

Bütün bunların göstergeleri Ataköy'de inşa edildi sanki. Bu dönemin yapıtları, dili Ataköy'de egemen oldu.

80'lerde Ataköy Lisesi'nde okuyanlar dönemin koşullarını iyi bilirler. Lise sınıfsal olarak ikiye ayrılmıştı sanki. Hocaların ve görevlilerin hayli hoşgörüyle davrandığı bir grup liberal aile çocuğu ve memur, Ataköy'de çalışan, çevreden bu okula kayıt yaptırmayı başaran kimilerinin çocuklarından oluşan bir diğer grup arasında hayli uzak bir mesafeden söz etmeliyiz...

Okul bir tür Teksas'tı desek, yeridir. İrili ufaklı çeteleşmeler, birbirini tehdit eden öğrenciler ve gamsız hocalardan oluşan bir yapı. Okul yönetimi 12 Eylül düzeninden etkilenmiş olacak ki, kendine yakın bir grup öğrenciyle işbirliği yapıyor, diğerlerine her tür zorbalığı uyguluyordu.

Döneme uygun Türk-İslam siyasetine uygun din dersi hocalanı derebeyi gibi davranıyor, kimseden çıt çıkmıyordu.

80'lerde Ataköy tüm ülkeden daha fazla liberalizm etkisi altındaydı, alaturka liberalizm!

Yeni Bir Kent Dili

Sevgiliyi beklemek artık bir alışkanlık olmuştu. Başka bir deyişle çağın anlayışını pek de yansıtmayan bu özlem ve imkânsızlık hali, gençliğin melankolik ruhunu iyice betimliyordu. Modern, yeni kurulmuş bir uydu kentin çocuğu nasıl âşık olur sorusunu o zaman düşünmemiştim. Ama şimdi her ayrılığın, ulaşılamaz olan her sevgilinin kişiyi eğittiğini, dönüştürdüğünü, yıllar geçip kalp nasır tutmaya başlayınca daha iyi kavramış oluyorum.

Yaşanan yere anlamını veren, asla orada olmayan bizim duygusal imgelemimizdir. Tıpkı adların, nesnelerle arasında gerçek bir bağ olmayışı gibi... Kişi bir kenti, bir mekânı algısıyla, düşleriyle, yaşadıklarıyla biçimlendiriyor. Üstelik derin bir iz kalması için, o yerin, şiirsel bir kimliği olması da gerekmiyor. Bazı zaman o yerlere ruhunu üzerinde yaşanan aşklar, dostluklar veriyor...

Gün geldi, o sevgiliyle ayrıldık. Gün geldi Ataköy geçmiş oldu.

Ataköy'ü yeşil gözlü sevgiliyle anarım.

Zuhuratbaba'nın hemen girişinde oturan o genç kıza bir çift güzel söz etmek için saatlerce beklerdim. Olanak bulup, ailelerin, arkadaşların bakışlarından uzaklaştığımızda İkinci Kısım'da uzun uzun yürürdük. Gençlik hayalleri bitmez. Ben inatçıydim... Dirençliydim... Olmadı...

Saatler boyu aklımdaki kurmacalardan söz ederdim ona. Nasıl romanlar yazacağımdan, nasıl tiyatro oyunları sahneleyeceğimden. İnanırdı. İnanmak isterdi. Ben kurmacanın içinde bulurdum kendimi. Kimi zaman yaşarken yazarsınız!

Tiyatro çocukluk aşkım. İyi bir oyuncu olamayacağımı çabuk kavramıştım. İstemiş miydim oynamayı? Emin değilim. Ama oyunlar kurmak, büyülü bir dil yaratmak derinden bir arzuydu içimde. Üç kafadar arkadaş, diğer gençler top oynar, diskoya giderken, biraz da benim zorlamamla, neredeyse tüm sezon oyunlarını izlerdik.

Ustam Feridun Benden'den söz etmeliyim size.

İkinci Ataköy seferimiz (Beşinci Kısım'a taşınma) bende büyük bir

travma yaratmıştı. Henüz orta iki de okuyan genç bir adam olarak okul değiştirmek iyi gelmemişti belli ki. Yeni okul, Ataköy Lisesi'nin, bütün ayıplarını daha ilköğretim basamaklarında taşıyordu. Muhittin Üstündağ İlköğretim Okulu'da bölgenin sınıflı algısını taşıyan bir kimlikteydi. Bir adım ileri gidersek; Ataköy sınırlarında üç tip öğrenci yaşardı, diyebiliriz... Varsıllık-yoksulluk ikilemine sıkışan öğrenciler ve gurbetçiler!

Gurbetçiler dediğim grup, sabahın kör karanlığında servislerle özel okullara taşınanlardı. Ataköy sabah yediden itibaren uykulu çocukların kaldırım kenarlarında birikmesine uyanır, bu halsiz ve mutsuz gençler, akşamüstü eve dönüş saatinde, sanki sözleşmiş gibi çarşının önünde toplanır, günü değerlendirirdi.

O yıl okul değiştirmenin etkisinden mi yoksa yüreğimdeki özgürlük kımıltısının belirginleşip, arsızlaşmasından mı bilinmez, ağır bir bedel ödemeye mahkûm olmuştum. Beş dersten bütünlemeye kalmıştım. Böyle bir gerçekle yüzleşmeye, dahası böyle bir başarısızlığa asla hazır olmayan annem çığlık attı mı, hatırlamıyorum. Babamınsa bu konu da her daim, kimilerince gamsızlık diyeceği hoşgörüsü vardı. Dönüp baktığımda adam olmayı mektep başarısıyla ölçmeyen babamın doğru yaptığını görüyorum. Okullar bizi eğitmiyor, dizginliyor, ıslah ediyor. Bir tür cezaevi gibi çalışıyor.

Ataköy Dördüncü Kısım'daki okulun, dördüncü kattaki sınıfından, pencere kenarında oturur, düş kurardım. Önüm açıklıktı. Dördüncü Kısım'ın, hani şu Oktay Akbal'ın yürüyüş yaptığı, parkını anlatıyorum.

Kan ter içinde top peşinde koştuğum bir öğle sonrası sokakta çınlayan bir ses işittim; "Enverrr, Enverrr" Yazın en güzel yani kana kana top koşturmaktı. Sese kulak asmadım önce. Siradan bir çağrıydı. Ya çok terlediğimi düşündüğü için, ya artık açlık sınırlarını zorladığıma inandığından haykırıyor olmalıydı öyle. Bir süre kayıtsız kaldıktan sonra eve yöneldim. Aklımda ne okul, ne karne, ne başarısızlık, ne de gelecek vardı... Top oynayan çocuklar özgürdür. İster betonda otoparkta oynasın, ister güzel biçilmiş çimlerin üstünde, ister sokak arasında fark etmez... Top peşinde koşmak ortak yazgı gibidir...

Kapı eşiğinde pabuçların çokluğunu görünce evde konuklar olduğunu anladım. Salon kalabalıktı. Hararetli bir söyleşinin içine düşmüştüm. Neden sonra kim kimdir anladım... Annemin bankadan arkadaşları ve o arkadaşlardan birinin ağabeyi gelmişti. Uzun boylu, saçları yarım dökülmüş, gözlüklü, sevecen bakan, güler yüzlü bir adamdı karşımdaki. Hızla girildi konuya. Ben bütünlemeye kalmıştım.

Özellikle matematik, fen derslerinde iyice kötü durumda olan ben, artık kurtarıcımla tanışmış durumdaydım.

O gün karşılaştığım bu adamın yaşamımı derinden etkileyecek, düşünsel biçimlenmemi sağlayacak, etik ölçütlerimi oluşturacak, hangi yaşta olursam olayım dostluğuna, bilgeliğine gereksinim duyacağım biri olduğunu kestiremezdim.

Tek soru sormuştu bana. Yanıtım yalındı:

"Şair olmak istiyorum!"

Kitapların dünyasını Feridun Benden'le araladım. Kimseye boyun eğmemeyi, ondan öğrendim. Ama burada ayrıntılı yazmayacağım ustayı. O başlı başına bir başka kitap konusudur. Ben ve pek çok dostum ondan öğrendik hep...

Bir gün büyük bir heyecanla, bir ders öncesi, ustaya anlatmaya koyuldum. Mahallede bir sanat/edebiyat dergisi çıkaracaktık. Sevinçle karşıladı haberi. Büyük olasılıkla gençlik düşlerinin, tutkusunun canlı bir örneğiydim ben. "Nasıl yapacaksınız?" diye sordu. Esnaftan para toplayacağımızı söyledim. Güldü.

Hiç unutmam, adı "Artforum" olacak dergiyi çıkarmak için çok uğraşmıştık. Ataköy çarşısındaki tüm esnafa bu derginin mahallemize neler katacağını anlattığımı biliyorum. Ciddiye alıp para verenler olmuştu. Türlü söyleşiler yapmış, yazılar yazmıştık. Ama dergi çıkmadı, elimizdeki üç beş kuruş da çarçur olup, gitti. Ama o uydu kentten beklenmeyen bir eski İstanbul tavrı, dayanışması çıkmıştı ortaya.

Manavın, bakkalın, kuruyemişçinin gayretiyle edebiyat dergisi yapmak!

Bu duygu o dönem inşaatları tamamlanan ve yavaş yavaş insanların taşınmaya başladığı Dokuzuncu ve Onuncu Kısımlarda asla olmadı. Yeni kent tamamen insansız ve duygusuzdu.

Bu yeni kısımlar Ankara Asfaltı'nın yanında kurulmuştu ve tam da ülkede o zaman yaşanan dramatik gerçekliğe denk düşer türdendi. Yolun bir yanı modern bir uydu kentti. Dev gökdelenler, geniş yürüyüş yolları arasına yerleştirilmiş, diğer bölgelerdeki gibi yatay binalar vardı. Bu kısmın çarşısı diğerlerinden çok daha büyük ve görkemliydi. Tüm mahallelerde yatay, tek katlı ve sadece bölge halkının

gereksinimlerini karşılamak üzere kurulmuş alçakgönüllü anlayış gitmiş, Özal döneminin bayağı, ucuz ve gösterişli görüntüsü egemen olmuştu.

Ataköy kısımları arasında değişen yaşam biçimlerini anlamak için çarşılar önemlidir.

Yolun öte tarafında başka bir yaşam vardı. Yeni kurulan bu uydu kente imrenerek bakan çocuklar, öykünen kadınlar ve oradaki yaşama saldırgan bir biçimde dadanmaya çalışan serseriler, bitirimler vardı.

Bu ikili görüntü, bu çatışma kültürü yıllarca beslendi ve patlama noktasına geldi. Ataköy'ün binaları tellerle çevrildi. Dışarıdan sızmalar engellenmeye, zenginlerin görüşünü bozacak kenar mahalle insanları dışarı itilmeye çalışıldı.

Kazandıkları parayı tüketmek için koruma tutmak zorunda olan insanlar vardı artık.

Yeni kısım, çöken doğu bloğunun ardından yepyeni misafirleri ağırlamaya başladı. Çok katlı, çok insanlı binalar, kentin yeni göçmenleri, fuhuş işçileri için de uygun zemin oluşturuyordu. Sokaklarda sarışın, uzun boylu, biraz görgüsüz Rus, Moldovyalı, Ukraynalı genç kadınlar görülür oldu. Bir de bunlara yeni tip zenginlerin garsoniyerleri eklendi. O güne dek tek odalı evler diye bir kavram henüz yoktu İstanbul'da.

Gece bekçilerin ve taksicilerin tanık olduğu yepyeni bir dünya kurulmuştu.

Uydu kentin bu yeni kısmı tüm Ataköy'de unutulmuş olan bir eksikliği giderdiği için kayda değerdir. Ataköy kurgusu içinde sanat mekânları hesaplanmamış, bu yönde bir arayış olmadığı gibi, ciddi bir eksiklik hissedilmemiştir. Yeni mahalle bu anlamda Ataköy tarihinin devrimini gerçekleştirdi.

Şimdi Adı Yunus Emre Kültür Merkezi olan tiyatro ve sanat alanları barındıran mekân, Ataköy'e tarihi adını veren Baruthane'nin olduğu yerde kurulmuştu. Üstelik öyküsü de nasıl bir coğrafyada yaşadığımızın göstergesi olarak hayli ilginçtir...

Ohanne Dadyan Bey Osmanlı Devleti'nde büyük yararlar sağlamış biridir. Baruthane-i Hümayun'un başında bulunmuş ve ordunun gereksinimlerinin karşılanmasını sağlamıştır. Şöhreti yayılır. Dadyan

Bey bir mühendistir. İngilizlerden davet alır. "Ben vatanımdan ayrılmam" diyerek, reddeder.

Sultan Abdülmecit, Dadyan Bey'e bağlılığı ve yararlarından dolayı bugün Ataköy'ün de içinde bulunduğu o büyük araziyi hediye eder. Dadyanlar, Yeşilköy'deki Rum Kilisesi'nden, Latin Mezarlığına dek pek çok alanı hibe eder. Bakırköy Ebüzziya Caddesi'nde Surp Asdvadzadzin Kilisesi ve Dadyan Okulu'nu da onlar yaptırmıştır.

Tarihi Baruthane binası çok kötü bir durumdayken Bakırköy Belediyesi tarafından ele alınıp, bir bölge tiyatrosu haline getirildi. Burada önemli olan bir diğer ayrıntı, ülkede ilk kez bir ilçe belediyesinin ödenekli bir tiyatro kurmasıdır. Bakırköy Belediyesi Şehir Tiyatrosu!

Tiyatronun açıldığı ilk gece davetliler arasındaydım. Aristofanes'in Barış adlı oyunuyla "merhaba" denmişti izleyiciye. Işıl Kasapoğlu yönetmenliğini de tarihe bir not olarak düşelim.

Bu yeni mahalle, uçlar arasında gidip gelen örnekler üzerinden değerlendirilip, ülkedeki dönüşümün de bir göstergesi olarak algılanmalıdır. Diğer kısımlarda ortak yaşam alanlarında görünen dostluk, burada bir gizlenmeye, birey olma savıyla yalnızlaşmaya dönmüş gibidir.

Havaalanına yakınlığından ötürü bir dolu pilot ve hostesin hemen yerleştiği Dokuz ve Onuncu Kısım, yeni zengin sınıf zamparalarından lüks hayat kadınlarına, Ataköy geleneğini sürdürmeye çalışan ailelerden yeni tür İstanbullu ailelere dek pek çok farklı insanın buluştuğu bir kent oldu...

Ancak Beşinci Kısım'dan sonra kurulan alanların bizim bildiğimiz Ataköy kimliğini korumadığı ve yansıtmadığında, sanırım bölge halkı hemfikirdir...

Artık 90'lı yılların çocukları da sahne almış ve kendi kimliklerini, düşünsel iklimlerini yansıtmak için görünür olmak niyetiyle sokaklara taşmışlardı. Çılgınca bir tüketim duygusu pompalanıyor ve acı olan, bu kültür yepyeni bir ucubeyi, daha muhafazakâr, daha milliyetçi, daha kimliksiz ve bencil bir toplumu doğuruyordu.

Esasen Ataköy sokaklarında görünmeye başlayan doğu bloku kadınları da, tüm dünyadaki kafa karışıklığını simgeliyor, ideolojisizliğin ne tür bir yaşantı, ideoloji olduğunu çıplaklıkla ortaya koyuyordu.

Darbeyi yapanlar, işbirlikçileri kendi kent kültürlerini ve insanlarını yaratmayı başarmışlardı...

Ataköy...

Artık başka bir dili konuşuyordu!

Elveda Sevgili

Güzel gözlerini bir başıma ve belki yine bir güz mevsimi anımsayacağım.

Ataköy'de.

Artık tutkuyla çarpan bir yüreğin sesi işitilmeyecek. Gülümseyerek anacağım o günleri. Yaşlılık hali diyemem. Hâlâ gencim. Aynaya baktığımda biçimi değişmiş bir adam görsem de, içimden taşan sözcükler öyle diyor bana.

Son satırları yazmak zor gelir yazara. Çoğu zaman başlamak ve bitirmek güçtür. Aralarda dolanmak, kahramanların sesine ses vermek, tenine değmek keyiflidir. Ama bir son olur hep.

Ataköy benim için biraz anılar, biraz bugün ve belki de çokça kurguydu.

Anlıyorsun değil mi?

Sevgili!

Ataköy'e İliştirilmiş Bir Ataç

Okur kitabı bitirdiğini sandığı an, ona oyun oynamak kimilerini neşelendirse de, böyle hızla akıp giden bir çağda can sıkıcı olacak sanırım. Kendi içinde başka bir öyküyü de yaşamış olan Ataköy kitabına bu satırları yazmazsam eksik kalırdı emin olun. Her ne kadar Ataköy diye bir uydu kentin öyküsünü anlatmaya soyunduysam da, biliyorum ki esasen anılı, kurmacalı bir semt kitabı oldu bu. Diyeceğim, buraya dek yazdıklarımdan öte bir ruhsal tahlile girişeceğim... Bu son bölümü okumadan da kitabı bitmiş sayılacaktır okur... Bu tiyoyu da vermiş olmanın rahatlığıyla yazacağım şimdi...

Kitabı tamamlayıp yayın için gönderdikten sonra, arşivimden kimi fotoğraflara gereksinim duyulduğunu söylediler. Geçmişin görüntüleri yazdıklarımı somutlaştıracaktı demek. Eyvallah deyip, bütün görsel varlığımı elinde tutan annemlere doğru yola koyuldum. Bu tür arşiv çalışmalarından hoşlanmayan, üstelik geçmişin renklerini, dilini yeniden insanın burnuna sokar gibi anımsatan, irkiltici fotoğraflardan ürken, tedirginlik duyan biri için, pek keyifli bir deneyim olmadığını söylemeliyim yaptığımın.

Yaşanırken memnunluk veren anların/olayların çok daha farklı bir ruh döneminde, düşünsel iklimde kişiye memnuniyet vereceğini kim savlayabilir? Ya da bedeni körpecik, diri ve kıvrakken çekilmiş o fotoğraftaki adamla, şimdi başka bir beden içinde, belki oturduğu yerden kalkmaya gücü olmayan biri aynı mıdır? Kim, nasıl o iki insanın, sade isim benzerliği var diye, ayni kimseler olduğundan söz edebilir?

Ben belleğe güvenir, inanırım. Anılar kurgudur nihayetinde. Aklının gücüne, kapasitesine inanan kişi, geçmişini tüm çıplaklığıyla ortaya koyar... Kimi temize çekmek ister onu belki... Kimi yeniden yaşamanın sevincini duyar. Ama sözlerle aktarılan o tarih, karşıdakine masalsı bir yeniden kurma olanağı verir. Daha önce de yazdım, fotoğraflarda somutlaşmış kişiler üzerinden ruhumuza dair bir akıl yürütme yapamayız. Oysa belleğimizdeki geçmiş, tam olarak aynı kişi olmasak bile, geçmişimizdeki delikanlıya yönelik akıl yürütme, tahmin yapma hakkı verir bize. Başka türlü söylersek, kırkına merdiven dayamış bu satırların yazarı dünkü haliyle arasında tanıdık pek çok yön olduğunu bilse de, şimdiki halinden memnundur, o farklı zamanlardaki adamlarla arasında hayli mesafe olduğunu da bilmektedir.

Yedi yaşındaki Enver, on beşindeki Enver, yirmi beşindeki Enver üstüne ahkâm keseceğim, unutmayın kırkına yakın Enver'in fikridir tüm söylediklerim ve ne denli kaçsam da yansız, yanılgısız olduğunu savlayamam...

Ataköy sokaklarının hayalperest genç adamı için, uzun uzun yürümek olağanüstü haz veren, dahası zihin açan bir etkinlikti. Ataköy Lisesi'ne sonradan gelmiş olmak, ağır bir yük, yıkıcı bir ötekilik haliydi. Çoğu zaman gürültülü ve devlet hastanesi görünümlü lise koridorlarında kendimi yapayalnız hissederdim. Dışarıdan canlı, eğlenceli, dikbaşlı görünmeme karşın, ancak sınıfın arka sıralarında kendimi güvende sayardım. Tembeller, serseriler, suskunlar, sevilmeyenler, çirkinler yer alırdı arka sıralarda. Okullar, sınıflar her daim yarışmak için kurgulanır.

Basketbol takımında olmak için uzun boylu, güçlü, becerili olmak koşuldur. Oysa burası okuldur. Herkesin potaya top atmak, takım içinde olmak hakkı olmalıdır. Beceriksizlere, çirkinlere, bedensel eksikliği olanlara daha okul zamanı kapılar kapanır. Ataköy Lisesi tipik, kötücül bir burjuva aile yapısının örneği olduğu için, kapıcı çocuklarının sevildiğini, ödüllendirildiğini hiç görmedim. Sınıfta kalmanın, adam öldürmekle eşdeğer görüldüğü bir ortamdan söz ediyoruz işte...

Arka sıradakiler serserilikle kimlik bulmaya çalışırlar. Kusur kimindir acaba?

Arka sıra kişileriyle hem sınıf tekrarı yaptığımda, hem de olağan koşullarda tanıştım. Onlara heves ettiğimi söyleyemem. Ellerde tespihler, yüksek sesli küfürlerle sınıfa korku salan bu tiplerle aynı olamazdım zaten. Ama taklit ettiğim oldu onları. Sınıf tekrarı yapan kişi, eğer silik kalmak, itilip kakılmak istemiyorsa, mutlaka ağırlığını koymalıdır ortaya. Bir tür cezaevi koşulları geçerli yazık ki okullarda! Güçlü olmak, hele ki yaşça büyükse kişi, zorunludur.

Ataköy Lisesi üstüne bu günlerde farklı yerlerde yazılıp, çizildiğini gördüm. Bölgenin iktisadi gerçekliği, çocuklarının da beyaz yakalılardan olmasına yol açmıştı işte. Şimdinin yönetici sınıfında pek çok Ataköy çıkışlı kişinin olduğunu görmek, liberal rüzgârları en iyi benimseyen çocukların iktidarlaşması demektir... Gülünesi bir gerçek bu. Zindanlaşmış devlet liselerinden taşan soluklar...

İlköğretim, ortaöğretim ve lisenin yan yana olduğu dördüncü kısım

okulları koca bir parkın yanında ve çarşıya yakın bir yerde konumlanmıştı. Ataköy kültürü diye tarif edebileceğimiz yaşam biçiminin ağırlıklı olarak orada biçimlendiğini söylersek, o parktaki gençlik kavgalarının, çarşıda uç veren burjuva-bitirim kültürünün ne anlama geldiğini de iyice saptamış oluruz.

Sonradan o okullarda yer bulmuş biri olarak ilk edindiğim arkadaşın kimliği önemliydi. İnce, uzun boylu, bol sivilceli, son derece çirkin, siska, yüzünün büyük bölümünü kapsayan gözlüğüyle karikatüre benzeyen bir oğlandı. Levent, kızlara karşı korkak, bir tür yeraltı kişisi gibiydi. Sohbetlerimiz müzik üstüneydi. O yıllarda listeleri takip etmek ve bir müzik türüne kendini adamak bir tür kimlik tarifiydi. O giysiler içinde herkesin aynı olduğu ortamlarda, ancak yakınlaşmalar farklılıkları açığa çıkarıyordu.

TRT FM, yaşantımızda büyükçe bir yer edinmişti. Henüz özel radyo yıllarında değildik. İletişim olanakları sınırlıydı. Dünyayı Yavuz Baydar'ın bize sunduğu biçimde izliyorduk. Hele ki çalınan yeni bir şarkıyı kayıt altına almayı başarmışsa kişi, hayli fiyakası olurdu. Yaşam boyu mahalle arkadaşlarımla, okuldakiler arasına net bir çizgi çektiğimi fark ediyorum... Levent'i okul giysileri dışında hiç görmemişim neredeyse...

Haftanın bir-iki günü okulu kırıyorduk... Bu deyim gelenekseldir! Sabahın yedisinde okul kapısına dek gelirdim. İçerideki Nazi yönetimini, demir parmaklıkların ardında taşan yönetici/öğretmen zulmünü görür, işitirdim. Saç denetimi, kıyafet baskısı ve derslerdeki diktatörlük... Canım sıkılıyor, ayaklarım geri gidiyordu. Kapıda bir an önce Levent'le karşılaşmak için oyalandığımı biliyordum!

Tek başına okul kırmak bana göre değildi. Anlatacaklarım vardı benim. Bir dinleyiciye, suç ortağına gereksinim duyuyordum. Levent'le her karşılaşmamızda beni reddettiğini, hatta küfür kıyamet okula doğru yol aldığını yazmalıyım. Ama o da gönülsüzdü işte. Bir biçimde karar alıyor ve okulun yanından kaçar gibi uzaklaşıyorduk. Yılda yirmi gün okula gelmeme hakkımız vardı, biz bunu katbekat aşıyor, ardından doktor raporlarının peşine düşüyorduk.

Cebimizdeki üç kuruşun öğle vaktine dek bizi idare etmesi gerekiyordu. Aramızda aynı gayrı yoktu. Çarşı içindeki Giray Pastanesi'nden sıcak poğaçaları alıyor, hızla demiryoluna gidiyorduk. Tuhaf bir alışkanlıktı. Demiryoluna çıkar, trenin geliş yolunu tersine doğru yürürdük. Tehlikeli bir oyundu bu. Üstelik Ataköy'ü ikiye ayıran bu raylar ne çok can almıştı. Ağırdan yürümeye başlardık. Bir taraf

Bakırköy, diğer yan Yeşilköy'dü. Çoğunlukla Bakırköy yönüne gittiğimizi anımsıyorum.

Raylar bizi saklıyordu sanki. Ataköy içinde serseri gibi dolaşmak, nizamiye içinde komutana yakalanma riski taşıyordu. Anne babaların arkadaşları, farklı saatler işbaşı yapan öğretmenlerin varlığı tehlikeliydi. Oysa raylar yalnız bize aitti. Levent birkaç kelime eder, çoklukla beni dinlerdi. Yalnızlık, aşklar, edebiyat ve tiyatro üstüne durmaksızın konuşurdum.

Kimi zaman Bakırköy sahilindeki sabahçı kahvelerinde alırdık soluğu. Yeni yazdığım "Bir İhtimal Daha Var" adlı romanda, oralardan sıkça söz ediyorum.

Öğleye doğru birbirimizden sıkılırdık elbet. Sabahın köründe bir araya gelen iki genç adamın hırlaşmadan onca saat geçirmesi başarıdır. Bu arada Zuhuratbaba'nın yanındaki banklardan da söz etmeliyim. Kimi zaman saatlerce, sessiz öylece dururduk. Bir de Bakırköy pasajları önemlidir. Saat ona doğru açılan pasajların ikinci, üçüncü katlarında, gizli örgüt evi gibi plakçılar bulunurdu. Burada hayalini kurduğunuz şarkıları özel siparişle edinme olanağı olurdu.

Bir yolla yurtdışından getirdikleri plaklardan kasede kayıt yapar, satarlardı. Herhalde o zaman da bu korsan uygulama yasak olduğu için, adamlar karanlık, in gibi yerlerde konuşlanmışlardı. Yurtdışından plak getirmenin aynı süksesi vardı. Mahalle arkadaşlarımdan biri Fransa'da yaşayan gençlik arkadaşı yardımıyla büyük bir arşiv edinmiş, dost çevresinde hayli mühim adam olmuştu. Orijinal Michael Jackson, Madonna, Alphaville, INXS, Deep Purple, Duran Duran, Depeche Mode albümlerine sahip olmak büyük işti...

Saat on bir matineleri can simidi olurdu bu durumda. Sinema 74, ağırlıklı olarak yabancı filmler gösterirdi. Manastır Sineması'ysa yerli filmleri yeğlerdi. Müjde Ar'ın, Banu Alkan'ın hafif cinsellik kokulu filmleri beni çekerdi. Esasen Ataköy/Bakırköy sınırları içinde seks filmleri gösteren bir yer olmadığı için, biz vaziyeti bunlarla idare ederdik. Şimdi gülünç gelebilir ama, o isimlerin hepimizin ergenliği sağlıklı aşmasında önemi büyüktür.

Hazır konu müzikten, plaklardan açılmışken, içime sığmaz taşkın ruhumun "1.Ataköy Dans Yarışması" konusunda öncülük ettiğini yazmalıyım. Anımsayın; Cuma geceleri Tolgahan'ın öncülük ettiği, genellikle Mehmet Ali Erbil ve Çiğdem Tunç'un sunuculuk yaptığı, adı değişen, içeriği aynı programlar olurdu. Bir dönem gençlerinin hepsi

heves etmiştir dansçı olmaya. Biz de mahallenin yaş ortalaması on altı olan kızlı, erkekli arkadaş grubu, hemen şöhret yolunu aralamaya karar vermiştik.

Seksenlerin korku dolu ikliminde discolara gitmek tehlikeli sayıldığından, daha çok ev partilerinde bir araya gelen bizler, bir yaz dönemi açılmaya ve yarışmaya karar verdik. Amatör duyuru olanaklarımızla bir Ataköy Festivali yapmak niyetindeydik. Gün gelene dek çalıştık, çabaladık. Ancak ne yarışmacı vardı ortada, ne de herhangi bir seyirlik durum. Kentten uzak ahali, bir hareket var diye düşünüp gelmişti beşinci kısım çarşının önüne. Eh iş başa düştü... Birimiz plak çaldık, birimiz dans ettik de milleti eğlendirdik. Diyeceğim, erken dönem Ataköylülerin bile zihninden silinmiş bu olayı tarihe not olarak düşmek doğru olur. Gençlik bir yanıyla gözü karalık demek sanki...

Bu müzik meselesi o dönem o kadar önemliydi ki, yaşantımi kökten etkileyen bir imge, süreç oldu. Yılbaşlarının öneminden söz etmiştim. Annem bunu önemser, bize hissettirirdi. Orta ölçekli aileler böyle günleri fırsat bilir, çocuklarına değerli hediyeler almak için bahane sayarlar. Olağan zamanda pahalı diye uzak durdukları, almaya cesaret edemedikleri kimi eşya, o günler gündeme gelir ve genellikle de bir gayret alınır...

Kız kardeşim için bu geceler uzun yıllar büyülü kaldı.

Noel Baba'nın yaşıyor olduğuna inanırdı kardeşim. Annem her yeni yıla girişte, iş arkadaşlarından birine ricacı olur, bir sepet dolusu hediyeyi kapıya bıraktırırdı. Günler boyu "Acaba Noel Baba gelecek mi?" gerilimiyle bekleyen küçük kız, kapı çalındığı an nefesini tutar ve çoktan oradan uzaklaşmış olan annemin mesai arkadaşı/Noel Baba'nın peşinden koşardı. Ama yetişemezdi. Türlü bebekler, çanak çömlek, kırtasiye malzemesi ne ararsanız bulurdunuz bu sepette. Bana da mutlaka çok istediğim bir hediye düşerdi.

Müzik düşkünlüğüm doğru dürüst bir radyomuz olmadığı için pek de anlamlı ilerlemiyordu. Bir yeni yıl, o koca sepetten çıkan kasetçalar beni nasıl mutlu etmişti tahmin edersiniz. Radyosu ve kaset yerinden başka hiçbir özelliği olmayan o boktan aygıtla yatıp, onla kalkıyordum...

Çevredeki çocuklar için müzik sadece dans ve eğlenceydi. Oysa biz mahalleli üç kafadar, dönemin ruhuna uygun bir rock topluluğu olmayı çoktan koymuştuk kafaya. Ataköy'e yakın bir müzik okuluna

gidip, bir an önce konser vermeye başlamak istiyorduk. Çizmeler, koyu renk gözlükler, uzun saç çekici geliyordu. Benim için uzun saç olanağı hiç olmadı, o ayrı...

Ben atadan gelen bir vurmalı çalgılar düşkünüydüm. İyi kötü beceriyordum ritm çalgılarını çalmayı. Esas oğlansa, evinde piyanosu olan ve besteci olmayı düşleyen, şimdilerdeyse müziğin içinde olmasına karşın, yazık ki hak ettiği yerde bulunmayan bir arkadaştı! İkimiz dışında işi çok da ciddiye alan kimse yoktu aslında...

Ataköy'e en yakın okul İncirli Cadddesi'ndeki Yurdaer Doğulu Sanat Merkezi'ydi. Anne babalarımızın zamanından kalma gitar ustası Doğulu'yu, ömrünün son döneminde yakaladık. Öğrenciliğimizin pek başarılı geçtiğini söyleyemem. Ben davul dersi almaktan sıkıldım. Kendi başıma yolumu buldum ve amatör bir orkestranın işini görecek hale geldim. Piyanist arkadaşımız özel derslere yöneldi, sonraki yıllarda konservetuvarda okudu.

Bugünün ünlü müzisyenleri Ozan ve Kenan Doğulu o günlerde dostluk ettiğimiz, birlikte çaldığımız isimlerdi. Gerçekten de önce toplu, sonra solo konserler verdik. Ataköy'ün ilk rock grubuyduk biz. Adı tarihte hiç anılmayacak olan, belki mahalleli birkaç çocuğun bileceği şarkılar yaptık. Âşık olduğumuz her kız için bir bestemiz vardı. Ben sözleri yazıyordum, bizim piyanist besteliyordu. Bir ara Ataköy'de bayağı bilinir, söylenir olmuştu şarkılarımız...

Şimdi dönüp baktığımda Ataköy'ün belki en duyarlı gençleriydik biz. Akıl dışı, cesaret isteyen ne çok iş yaptık. Yüreğimizde yaratmanın heyecanı dipdiriydi her daim. Soluksuz kalacak kadar coşkuyla düşler kuruyor, yaşımıza bakmaksızın yaşama geçiriyorduk.

Bir yaz, mahallemize Paris'te yaşayan bir yaşıtımız geldi. Şöyle desem daha doğru, bizim yurtdışından plak getirten arkadaş, yazlıkta Parisliyle dostluk etmeye başlamış, Ataköy'de evlerinde de konuk etmek istemişti onu. Yaz zamanı sokak ev halini alır. Çarçabuk kaynaşmıştık. Kaygılarımız aynıydı demek. Sabaha dek süren söyleşilerimiz başlamıştı. Hafiften içiyorduk da...

Parisli, sinemacı olmak istiyordu. Benim edebiyatçı olma arzum ve tiyatro heyecanım örtüşmüştü onunkiyle. Bir gece yarısı "hadi film yapalım" dedik. Sabaha dek fikirler uçuştu ortada. Eski tip, doğrusu milattan önceye ait V8 bir kamerası vardı arkadaşımızın... Sesli film yapma olanağı yoktu. Anlayacağınız ilkel koşullarda yaratıcı olmalıydık. Ekibin yazı adamı ben olduğum için hemen bir senaryo

tasarlamam gerekiyordu...

O günler, tıpkı şimdi olduğu gibi, yazarların dünyasını merak eder, önemserdim. Bir yazarın saçma dünyasını anlatmaya karar verdim. Çizgi dışı bir iş olsun dedik. Zaten koşullarımız yeterince saçmaydı. Ataköy'de çekilecekti film. Arkadaş evlerinden birinde başladık çekime. Yazarın bohem yaşantısını gülünç bir dille anlatıyorduk sözde. Ardından gece kabuslarını çekmeye koyulduk. Ataköy'ün en geniş, merkezi caddesinde koşan bir adamı oynadım ben. Anlayacağınız hem senaristtim, hem başrol oyuncusu. İşler fena gitmiyordu. Adamın düş ile gerçek arası çelişkilerini, halüsünasyonlarını çekmeye koyulduk... Özellikle iki sahne var ki, Ataköy tarihinde yer etmiştir sanırım.

Yazar bir gün aylak dolanırken bir serseriye rastlar. Bu serseri içkici fakat bilge biridir. Yazar ona takılır gülmeye başlar. Bu sırada hayal görür. Unutmuyorum; Ataköy'ün Yeşilköy çıkışına doğru bir tren köprüsü vardı. Onun altında çektik. Arkadaş çevresinden kişiler de oyuncularımızdı. Allahtan etrafta kimsecikler yoktu. Gören bizi deli sanırdı yoksa... Ellerimizde içki şişeleri, acayip yırtık pırtık kıyafetler falan... Çekim sırasında çevrede ne varsa kayda aldık. Yoldan geçenleri de elbet....

Filmin sonunda yazar daktilosunu alıp dama çıkıyordu. Yazmak için farklı bir yer arıyor gibi düşündük. Hayli esintili, soğuk bir akşamüstü Ataköy Beşinci Kısım E 22 bloğun çatısına çıktık. Saçma olsun diye elimde daktilo, şortla damdaydım... Bir yandan az da olsa tehlikeli bir sahne çekiyor, öte taraftan da bu kaçak çekimde yakalanmamak için elimizi çabuk tutuyorduk. Filmde kuş bakışı Ataköy manzarası belirgindir...

Bu yarı şaka, yarı ciddi çalışmayla bizim Parisli, İFSAK Kısa Film yarışmasına katıldı. Doğrusu gülünç geldi başta hepimize.

Sonra bir gün telefon açtı Parisli ve "bugün tören var, birinci açıklanacak gidin, katılın" diye uyardı. Doğrusu ciddiye almadik, ancak o gün İstiklal Caddesi Fransız Kültür Merkezi'nde yapılan törende tek ödülü "Canlanan Sözcükler" adlı, senaryosunu yazdığım, başrolünü oynadığım o kısa film kazandı. Sanırım yaptığımız hataları, amatörlüklerimizi bilinçli bir tercih sayıp, ciddi bir SAÇMA SİNEMA örneği olarak algıladılar.

Kimbilir o film şimdi nerede? Dönemin Ataköy'ünü görmek isteyenler için bire bir...

Tüm bunları niçin andım?

Gerçekten de bellek bizi yanıltabilecek oyunlar oynayabilir. Ya da kişi bilinçli ya da bilinçsiz tarihini yeniden kurabilir. Ben geriye baktığımda esasen hiçbir rengi ve duygusu olmayan o uydu kentte, şiire meraklandığımı, romancı olma coşkusu yaşadığımı, oyunlar kurduğumu görüyorum. Yaratmaya ve sanatçıyı kutsamaya o günlerde başladım.

Yıllar sonra sudan gerekçelerle o günün dostlarını yitirdiğimde, nasıl bir acıyı yaşadığımı biliyorum. Hiç bitmez sanılan derin gençlik yakınlığının süresinin kolayca dolabileceğini, dahası çoğu zaman o kişilerin hiçbir zaman bizim sandığımız kişiler olmadıklarını anlıyorum. Dostlar bizim onlara verdiğimiz anlamla biçimleniyor... Ataköy'den taşındıktan uzun zaman sonra, o dönemin tüm yüzlerini bir cenazede gördüm. Kişiler aynıydı ama artık ağızlardan aynı samimi cümleler dökülmüyordu. Zaman ya gerçeği buldurmuştu bize ya da aşındırmıştı dostlukları...

Ataköy bir genç adam olarak portremin oluşmasında çok önemliymiş meğer, yazarken bunu çok daha iyi anladım...